

DE

DELAVSKA ENOTNOST

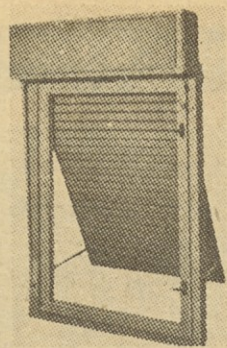
14. AVGUSTA 1971 — ŠT. 32 — L. XXVIII

Pravi naslov za denarne zadeve
Ljubljanska banka

LOGATEC

VAM NUDI
KVALITETNA
OKNA
BALKONSKA
VRATA
IN ROLETE

NEKAJ VPRAŠANJ MARJANU ROŽIČU, SEKRETARJU SVETA ZSJ

SINDIKATI IN SPORAZUMEVANJE

V prejšnji številki našega tednika smo zastavili nekaj vprašanj Marjanu Rožiču, sekretarju Sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, na temo „samoupravno sporazumevanje o delitvi dohodka in osebnih dohodkov“. Zaposlili smo ga, naj nam pove, kako v Svetu ZSJ gledajo na slovenske izkušnje v samoupravnem sporazumevanju, vprašali smo ga, kakšno vlogo pripisuje sindikatom v sporazumevanju in še marsikaj drugega. Prejšnji teden smo tudi obljubili, da bomo naš razgovor nadaljevali. In ker obljuba dela dolg, nadaljujemo tokrat tam, kjer smo prekinili naš razgovor z Marjanom Rožičem.

— Pustiva za trenutek vlogo sindikatov in se vrniva k družbenemu dogovarjanju in samoupravnemu sporazumevanju o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov. Pomen tega sporazumevanja vidijo nekateri zlasti v tem, da prepreči ekscese v delitvi. In tvoje mnenje?

— Če bi se lotili samoupravnega dogovarjanja o delitvi dohodka in osebnih dohodkov samo zato, da bi

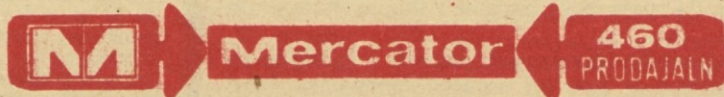
preprečili ekscese v delitvi, potem mislim, da smo zgrešili osnovni namen. V Zvezi Sindikatov Jugoslavije namreč samoupravno dogovarjanje in sporazumevanje ves čas razumemo kot eno od možnih in v se-

danjem času edino sprejemljivih poti uresničevanja politike dohodka, kot eno od poti za odpiranje vrat samoupravljanju na celotno področje združenega dela in družbeno političnega življenja, saj se dohodek formira v delovni organizaciji in na tržišču, kar pomeni, da morajo o dohodku kot celoti odločati delavci v združenem delu.

— Drugo mnenje pa bi lahko strnili v misel, naj bi s sporazumi zaščitili akumulacijo.

— Mislim, da s sporazumevanjem ni potrebno jemati v zaščito družbene akumulacije. Upam si trditi in

(Nadaljevanje na 4. strani)

V OKVIRU

VRANDUK — 33
mrtvih; Semizovac — 15
ugaslih življenj solarjev,
ki nikoli več ne bodo
sedli v šolske klopi:
Vrcin — 30 mrtvih. Ra-
njenih v tej žalostni sta-
tistiki železniških nesreč
nismo šteli, toda 86
mrtvih v komaj nekaj več
kot sedmih mesecih le-
tošnjega leta napoveduje,

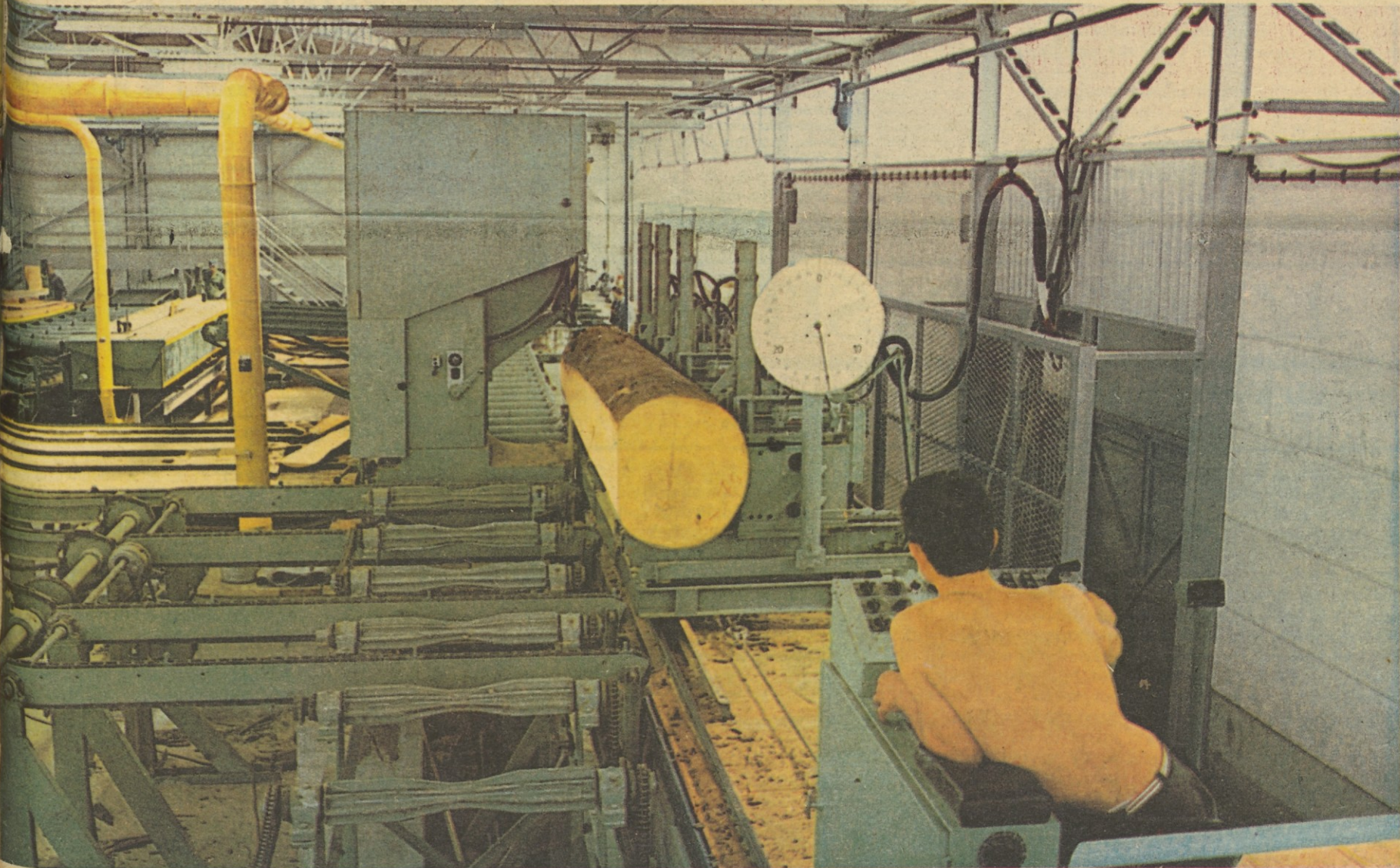
Koga ščititi?

da bomo letos dosegli
grozljiv rekord umiranja
na železniških progah.

Družine umrlih v teh
nesrečah so se oblekle v
črnilno, družine ranjenih
so trepetale in trepetajo
za življenja in zdravje
svojcev. Naša javnost pa
se pretreseno sprašuje:
Kaj je z našimi železni-
cami, kaj je z našimi že-
lezničarji, ki so nekoč ve-
ljali za najbolj discipli-
nirane in najboljše organi-
zirane železničarje v
Evropi? Kaj je z odgo-
vornostjo za življenja
potnikov, kako je z od-
govornostjo za veliko ma-
terialno škodo, ki nastaja
v železniških nesrečah?

Zadnje, letos najhujšo
nesrečo na naših železni-
cah pri Vrcinu blizu Beo-
grada je po rezultatih
preiskave povzročil „člo-
veški faktor“; se pravi
malomarnost tistih, ki v
službi nikoli ne bi smeli
biti malomarni. Stroje-
vodja, njegov pomočnik,
odpravnik vlakov na po-
staji Lipe in trije kretni-
čarji na tej postaji, ki so
neposredni krivci za tra-
gedijo pri Vrcinu, so v za-
poru. Vprašati pa se mo-
ramo, če se odgovornost
pri njih tudi končuje.
Odgovor mora biti nega-
tiven: eno je neposredna
odgovornost, drugo pa je
odgovornost za razmere
na železnica sploh, za
nediscipliniranost in ma-
lomarnost pri delu v že-
lezniškem prometu in od-
govornost za sedaj že več
kot zaskrbljivo teh-
nično opremljenost ozi-
roma neopremljenost
naših železnic.

Med armado blizu
125.000 ljudi v modrih
uniformah, ki skrbijo za
železniški promet v Jugo-
slaviji, očitno ne manjka
tudi takšnih, ki to skrb
ne jemljejo resno, ki niso
disciplinirani, ali pa iz
različnih vzrokov eno-
stavno niso sposobni za
delo, ki jim je zaupano.
Kljub tragičnim posledicam,
do katerih zaradi
tega lahko pride, pa jih
ščiti delovna zakonodaja,
za katero železničarji
samo pravijo, da je
usmerjena narobe: ščiti
posameznika — v tem pri-
meru nediscipliniranega
železničarja — namesto
da bi ščitila interese
družbe oziroma varnost
potnikov. Zato zahtevajo
spremembo temeljnega
zakona o delovnih raz-
(Nadaljevanje na 8. strani)

V koprski luki je začela poskusno obratovati popolnoma avtomatizirana žaga podjetja Slovenijales za razrez eksot.

Foto: A. AGNIČ

DE SPET V AKCIJI

III. konferenca slovenskih sindikatov je pred vse delovne organizacije postavila zahtevo, naj storijo vse, kar je v njihovi moči, da ob koncu letošnjega leta noben slovenski delavec za normalno delo v rednem delovnem času ne bi prejel manj kot 1000 dinarjev mesečnega zaslужka.

Uresničevanje tega stališča naše delovne organizacije postavlja pred nekatere resne probleme, ki jih bodo morale razrešiti, da bi svojim delavcem zagotovile vsaj tak zaslужek, za katerega sindikati menijo, da predstavlja minimum, pod katerim ni več možno niti golo obnavljanje delovne sposobnosti, da o drugem ne govorimo.

V seriji sestavkov na skupno temo: „Kako do zaslужka 1000 dinarjev,“ ki jo začinjamo v današnji številki na 5. strani, bomo prikazali hotenja in napore naših delovnih organizacij, kako se poskušajo približati navedenemu cilju.

Ob zaključku redakcije

Pripombe in predlogi

Predsedstvo RO sindikata delavcev industrije in rudarstva je dalo pripombe na štiri osnutke samoupravnih sporazumov

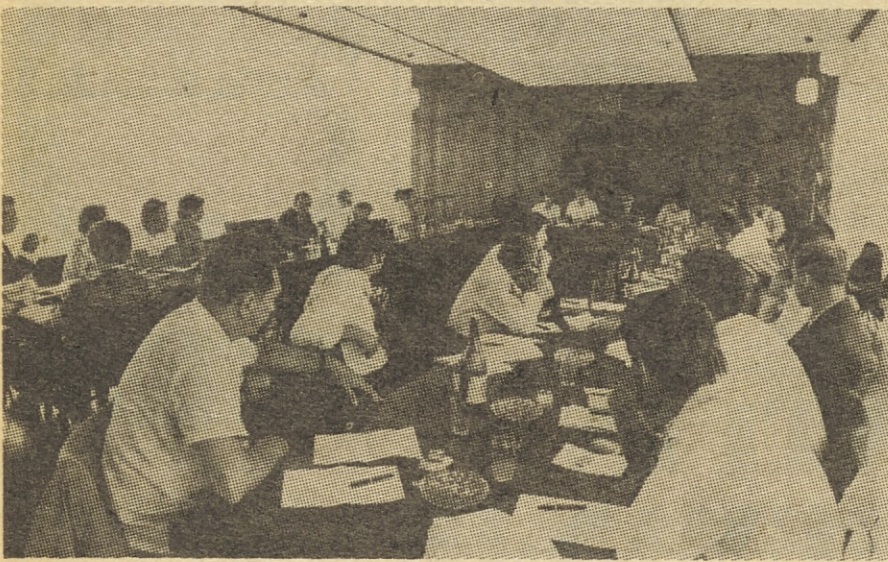
LJUBLJANA, 12. avgusta. Predsedstvo RO sindikata delavcev industrije in rudarstva je danes obravnavalo štiri osnutke samoupravnih sporazumov: za kovinsko in elektroindustrijo, za predilnice, tkalnice in oplemenitilnice, za proizvajalce papirja, celuloze in lesovine ter za industrijo nekovin-umetnih brusov. O vseh teh osnutkih so pred kratkim že razpravljali tudi ustrezni sveti pri tem RO in nanje dali svoje pripombe. Predsedstvo je te pripombe sprejelo kot svoje, dodalo pa je še precej lastnih pripomb na obravnavane osnutke sporazumov.

Največ časa je predsedstvo posvetilo razpravi o osnutku sporazuma za kovinsko in elektroindustrijo, kar pa je razum-

ljivo, saj bo ta sporazum usmerjal delitev dohodka in osebnih dohodkov kar v 149 delovnih organizacijah, ki skupaj zapo-

slujejo več kot 100.000 delavcev. Ena od najbolj značilnih posebnosti tega osnutka je v tem, da kalkulativne osebne dohodka določa za približno 12 % više, kot jih določa splošni družbeni dogovor — na podlagi tega, da III. in IV. skupino delavcev ne razvršča po delovnih mestih, temveč po dejanski kvalifikaciji. Kljub temu pa po zatrdilih predstavnikov komi-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Ugodna ocena dosedanjih prizadevanj v pripravi sporazuma trgovskih delavcev

V Domu sindikatov je bil 11. avgusta na pobudo mestnega sveta Zveze sindikatov Ljubljana razgovor predstavnikov osnovnih sindikalnih organizacij o predlogu samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov. Ljubljanski sindikati so dali prav sporazumu trgovcev poseben pomen. To da je tudi razumljivo, saj je od 49.000 delavcev v trgovini v Sloveniji v Ljubljani zaposlenih kar 22.000.

Dejstvo je, da je od vseh zaposlenih v Ljubljani 12,3 % delavcev v trgovini in da ti ustvarjajo kar 36,1 % družbenega proizvoda. Njihovi povprečni mesečni osebni dohodki pa s 1.761. — dinarji niso pretirani, če jih primerjamo z nekaterimi drugimi panogami in če upoštevamo, da znaša delež trgovine v skupni akumulaciji Ljubljane nad 40 %.

Predstavniki organizatorjev in predstavniki 30 trgovskih podjetij iz Ljubljane so ugodno ocenili delo komisije, ki zaključuje delo pri osnutku sporazuma. Tako vsebuje osnutek sporazuma nekaj originalnih in pozitivnih rešitev, med njimi: uvedba enostavnih in učinkovitih kriterijev stimulacije, zaščita družbene akumulacije, ureditev nagajevanja trgovskih potnikov, določitev enoletnega roka za izdelavo nomenklature poklicev, značilnih za trgovino, in določitev najnižjega osebne dohodka 900 dinarjev mesečno.

Po drugi strani pa je opaziti tako, kot pri večini drugih samoupravnih sporazumih — da se tudi trgovci niso izognili težnji po zagotovitvi čim višje neobdavčene mase sredstev za osebne dohodke že na račun kalkulativnih osebnih dohodkov.

Razgovor je bil uspešen, saj je seznanil predstavnike osnovnih organizacij s predlogom sporazuma, sami pa so dali mnoge konstruktivne pripombe in predloge.

LJUBLJANSKI SINDIKATI O SAMOUPRAVNEM SPORAZUMU V KOVINSKI IN ELEKTROINDUSTRIJI

IZVIRNE REŠITVE

Prevladala je ocena, da je osnutek sporazuma dober • Za in proti drugačnim KOD, kot jih določa družbeni dogovor

Mestni svet zveze sindikatov Ljubljana je te dni organiziral razgovor s predstavniki osnovnih organizacij sindikata in predsedniki delavskih svetov podjetij kovinske in elektroindustrije na ljubljanskem območju. Več kot 30 udeležencev razgovora je obravnavalo osnutek samoupravnega sporazuma o delitvi dohodka in osebnih dohodkov v teh dveh panogah. Namen razgovora pa je bil pravzaprav v tem, da se udeleženci seznanijo z desedanjimi prizadevanji komisije za oblikovanje osnutka samoupravnega sporazuma in da hkrati izmenjajo svoje poglede na ta izredno pomembni dokument.

Osnutek samoupravnega sporazuma je po oceni udeležencev ljubljanskega razgovora dober in rezultat zares strokovnega dela komisije. Njegova odlika so predvsem nekatere originalne rešitve, kot denimo uvajanje dveh faktorjev stimulacije, dodatna obračunska skupina za visoko kvalificirane delavce, ovrednotenje racionalizatorstva, izdelana metoda za izračun maksimalnega osebnega dohodka itd. Iz osnutka sporazuma je možno razbrati tudi izredno prizadevanje in studiozno delo komisije, saj je pri določanju faktorjev stimulacije upoštevala analitične podatke kar iz sto delovnih organizacij.

Vendar se tako kot večina samoupravnih sporazumov tudi osnutek sporazuma v kovinski in elektroindustriji ni osvobodil težnje, da že s kalkulativnimi osebnimi dohodki zagotovi čim

višjo maso neobdavčenega osebnega dohodka, kar je razvidno zlasti iz višjega ovrednotenja kalkulativnih osebnih dohodkov, kot pa jih določa družbeni dogovor za posamezne kategorije. Glede kalkulativnih osebnih dohodkov, ki naj bi bili po sporazumu za nekvalificirane delavce 900 dinarjev in ne 800, kot to določa družbeni dogovor, so bila zato mnenja v razpravi različna. Predstavniki komisije in večina razpravljavcev so se zavzeli, da zneskov ne kaže spreminjati na raven, ki jo določa družbeni dogovor, saj je že doslej ta kategorija delavcev prejemala osebni dohodek v višini 974. — dinarjev. Zagovorniki kalkulativnega osebnega dohodka v višini 800 dinarjev

pa so navajali naslednje argumente: iz zakona o družbenem usmerjanju delitve in iz družbenih dogovorov sledi, da naj bodo osebni dohodki predvsem rezultat uspešnosti gospodarjenja, zato je treba dati prednost faktorjem stimulacije, ne pa kalkulativnim osebnim dohodkom, ker so le-ti samo obračunski element. Med pripombami, ki so se izoblikovale v razpravi, naj omenimo tudi pomislek, češ da je formula za izračun faktorja stimulacije precej komplicirana in širšemu krogu delavcev ni razumljiva. Od tod priporočilo komisiji, naj poskuša poenostaviti izračun v prilogi sporazuma pa naj ta izračun tudi obrazloži!

(ž)

VELENJE

Obisk iz pokrajine Kent

Teden dni se je mudila v Velenju študijska delegacija nacionalne zveze sindikata rudarjev iz pokrajine Kent v Veliki Britaniji, ki jo je vodil generalni sekretar zveze in član nacionalnega komiteja sindikata rudarjev Velike Britanije Jack Dunn. Sindikalni delavci iz Velike Britanije so bili med bivanjem v Saleški dolini gosti stanovskih tovarišev — rudarjev iz Velenja.

Enotedenski obisk 13-članske delegacije, ki so jo sestavljali v pretežni meri slušatelji sindikalne politične šole, je dokaz več za trditve, da vlada v svetu veliko zanimanje za naš samoupravni sistem. Med bivanjem v središču Saleške doline — razen Rudnika lignita Velenje so gostje obiskali še TGO Gorenje Velenje, Termoelektrarno Soštanj, Rudarski šolski center Velenje in Občinski sindikalni svet Velenje — so se podrobno seznanili z našim gospodarskim in samoupravnim sistemom. Zlasti podrobno so se zanimali za gospodarski položaj in perspektivo Rudnika lignita Velenje, za gospodarsko in finančno načrtovanje letnega poslovanja v sistemu samoupravljanja, za politiko izobraževanja in pridobivanja novih kadrov, za samoupravljanje v integrirani delovni organizaciji ter za vlogo sindikata v sistemu samoupravne demokracije.

(vš)

KOPER

Izobraževanje sindikalnih delavcev

V Koprju ugotavljajo, da je za dobro delo sindikata v osnovnih sindikalnih organizacijah odločilnega pomena, kako je vodstvo organizacije usposobljeno za delo. Delavci namreč vedno bolj zahtevajo od svojih vodstev, da se resno posvetijo vsem tistim problemom, ki jih tarejo v vsakdanjem življenju, ter da se bore za konkretne rešitve. To pa pomeni, da morajo člani izvršnih odborov temeljito poznati problematiko družbeno-ekonomskega razvoja v delovni organizaciji in v širši družbeni skupnosti. Zavedajoč se tega dejstva, bo Obalni sindikalni svet Koper v prihodnjem mesecu organiziral skupaj z delavsko univerzo „Ivan Regent“ dvodnevne seminarje za vodstva sindikatov v osnovnih organizacijah. Vsebine teh seminarjev so predlagali izvršni odbori sami, prednost pa so dali obravnavi vprašanj, kot denimo: mesto in položaj sindikalne organizacije, osebni in družbeni standard delavcev, dolgoročni razvoj delovne organizacije in obalnega območja. Na seminarjih se bodo vodstva seznanila tudi z nekaterimi najbolj aktualnimi vprašanji, s katerimi se srečuje sindikat v sedanjih trenutkih.

K. C.

Pripombe in predlogi

(Nadaljevanje s 1. strani)

sije, ki pripravljata ta sporazum, masa kalkulativnih osebnih dohodkov — po izračunih, ki so jih do sedaj lahko opravili, odstopa le za 3 % navzgor od mase, ki bi jo dobili pri izračunavanju KOD v višini, kot jo predvideva družbeni dogovor.

Predsedstvo je menilo, da je vse osnutke — in seveda tudi omenjenega, zelo težko dokončno oziroma pretehtano oceniti, če niso znani kvantitativni podatki o rezultatih, ki bi jih prinesla njihova uveljavitev. Zato je bilo komisiji za pripravo sporazuma za kovinsko in elektroindustrijo predlagano, da upošteva pripombe sindikatov in da seveda za naslednjo razpravo na predsedstvu tega republiškega odbora pripravi tudi vso potrebno dokumentacijo oziroma argumentacijo, zakaj vztraja pri določilih, ki niso v skladu z določili družbenega dogovora.

PODOBOR ZA DEJAVNOST ŽELEZNICE PRI RO SINDIKATA DELAVCEV PROMETA IN ZVEZ O SPORAZUMU ŽELEZNIČARJEV

Soliden temeljni kamen

V sindikatih so ugodno ocenili delo komisije, ki je pripravila osnutek sporazuma • Kamen spornike: vrednotenje vpliva delovnih razmer na osebne dohodke

Pododbor za dejavnost železnice pri RO sindikata delavcev prometa in zvez je na svoji razširjeni seji minuli ponedeljek obravnaval osnutek samoupravnega sporazuma o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov v organizacijah, zavodih in posebnih enotah v sestavi Združenega železniškega transportnega podjetja Ljubljana ter v njegovi upravi.

Pododbor je ugodno ocenil delo komisije, ki je pripravila osnutek omenjenega sporazuma. V svoji oceni je poudaril, da osnutek zagotavlja solidno osnovo za nadaljnje delo pri oblikovanju dokončnega predloga samoupravnega sporazuma železničarjev, ki so na ta način začeli enotno reševati problematiko delitve dohodka. Prav to pa pomeni velik korak naprej, saj je znano, da je delitev dohodka na železnici izredno zapletena zaradi močno različne in prepletajoče se dejavnosti, s katero se ukvarjajo organizacije v sestavi železnice. Praksa tudi kaže, da je prav zaradi teh objektivnih pogojev z ene strani, sicer pa zaradi neenotnega načina razreševanja delitvenih vprašanj z druge strani prihajalo do sporov, nasprotij

V razpravi o osnutku sporazuma za predelnice, tkalnice, oplemenitilnice je bilo med drugim še posebej poudarjeno, ne upošteva izhodišč sindikata glede odpravnin, pa tudi ne glede socialne varnosti delavcev, bi ob modernizaciji proizvodnje postali „tehnoški višek“. Poudarjeno je tudi bilo, da osnutek ne predvideva minimalne stopnje akumulacije.

Pri obravnavanju osnutka sporazuma za proizvajalce papirja, celuloze in lesovine predsedstvo ni pristalo na to, da se peto skupino KOD vključijo tudi delavci — v glavnem delovodje — ki nimajo za to skupino predpisane strokovne izobrazbe. Na osnutek sporazuma za industrijo nekovin — umetnih brusov pa predsedstvo ni imelo bistvenih pripomb; izraženo bilo mnenje, da bo že na prihodnji obravnavi lahko dalo svoje glasje k predlogu tega sporazuma.

in tudi do težjih ekscesov vrstah železničarjev.

Razumljivo je, da se je pododbor ob tako ugodni načelni oceni pri konkretnem obravnavanju določil osnutka sporazuma zadržal predvsem ob tistih točkah, ki bodisi niso usklajene s splošnim družbenim dogovorom, ali pa so v nasprotju z izhodišči RS ZSS za dajanje soglasja k osnutku predlogom samoupravnih sporazumov. Glede tega je mogoče reči, da so se sestavljavci osnutka „spotaknili“ malodane ob istih vprašanjih, ki so bila sporna tudi v osnutkih drugih sporazumov. Zato je pododbor med drugim priporočil komisiji, naj v predlog samoupravnega sporazuma vnese vsebinsko omejenih izhodišč slovenskih sindikatov, naj prouči faktor stimulacije, uskladi višino kalkulativnih osebnih dohodkov z zneski, določenimi s splošnim družbenim dogovorom ter, sledenji, podrobneje obdelava vpliva delovnih razmer, izdelava ustreznih metodologij in razvrsti delovna mesta po izdelanih kriterijih v težavnostne skupine ter v absolutnih zneskih ovrednoti delovne razmere za ta delovna mesta.

Pravna posvetovalnica DE

na osebnem dohodku in pokojninski dobi, saj tudi ne delate toliko kot drugi, zato so tudi vaše pravice sorazmerno manjše.

Zakon predvideva možnost, da se lahko delavec, ki dela v delovni organizaciji krajši ali nepolni delovni čas, zaposli tudi v drugi delovni organizaciji, in to na enak način, tako da doseže z delom v dveh delovnih organizacijah poln delovni čas in s tem tudi ustrezne pravice pokojninskega zavarovanja, se pravi polno delovno dobo. Ker gre za bolj redka delovna mesta, kjer ni potrebe po polnem delovnem času, je zakon predvidel možnost dveh zaposlitev, da bi delavec lahko dosegel poln delovni čas oziroma polno pokojninsko dobo. Vaša zaposlitev z nepolnim delovnim časom torej ni nezakonite oziroma je v skladu z zakonitimi predpisi; seveda pa je vprašanje, ali imate možnost dobiti še eno takšno zaposlitev, da bi dosegli polno pokojninsko dobo.

MIRJANA LIPUŽIČ

KUPON DE — Pravna posvetovalnica

NA LINIJI
323-554

SLOVENJ GRADEC

V središču Mislinjske doline bo predvidoma ob koncu avgusta 2. konferenca slovenjgraških sindikatov. Na konferenci bodo podrobno spregovorili o življenjskem standardu zaposlenih v tej koroški občini in o gibanju osebnih dohodkov. V pripravah na 2. konferenco slovenjgraških sindikatov je izvedel tamkajšnji občinski sindikalni svet anketo med 10 % zaposlenimi, da bi ugotovil podrobnosti o življenjskem standardu zaposlenih.

(an)

ČZP DELAVSKA ENOTNOST

LJUBLJANA,
Dalmatinova 4

razpisuje
prosto delovno mesto

finančnega knjigovodje

Pogoj: absolventka ekonomske srednje šole z znanjem strojepisja. Lahko je začetnica.

Osebni dohodek po pravilniku o delitvi osebnih dohodkov.

Pismene ponudbe pošljite na gornji naslov do 19. avgusta 1971.

ŽIVLJENJA IN DELA OSNOVNIH ORGANIZACIJ

Nočejo biti peto kolo

delu sindikata v industrijskem kombinatu Svit Kamnik pripoveduje Dušan Mesner, predsednik osnovne sindikalne organizacije

Pripovedoval mi je: V minulih nekaj letih smo gradili in premagovali te... ki jih je povzročala in... gradnja; pri tem pa so... vodilni ljudje v upravi, v sa... upravnih organih in v vod... družbenih organizacij po... hali na delavce. Tako se je... dilo, da je bilo samoupravno... delavcev, kot temu na... pravimo, le peto kolo. Dušan Mesner je „nov“ pred... izvolili so ga šele pred... sedmimi meseci.

Prej sem delal v športnih... organizacijah; težave pa so ena... Poprej in zdaj je le malo lju... pripravljenih žrtvovati del... njegovega prostega časa za delo v... organizaciji. Ni pravega delov... vdušja, in krivim prejšnji... odbor, ker ni dobro premislil,... kandidirati v novi izvršni... odbor sindikalne organizacije... nekdo že sprjeme kandida... bi, po mojem, moral tudi... Tako sem mislil, ko so... izvolili za predsednika. Na... sem sestanku izvršnega odb... smo razdelili dolžnosti. Do... govorili smo se, da bo vsak na... delovni načrt, program... dela komisije, ki jo vodi. Zdaj... delata le dva, v najboljšem... primeru trije!

Zakaj tolikšno nezanimanje... za delo v sindikalni organiza... Najbrž zato, ker ljudje ne... do, kako zelo jim lahko ko... sindikat. In tudi zato, ker... danes zelo malo aktivistov, ki

omenim samo skrb za izobraže... vanje delavcev. Pri nas dela ka... kih 900 ljudi. Imamo že precej... sodobnih strojev, strokovna iz... obrazba mnogih delavcev pa ne

denimo v Kamniku, Bakovniku, Šmarci in celo v Križevcih na Hrvaškem – vsak obrat ima svoj delavski svet in samostojno oblikuje in deli osebne do-

ki jim je funkcija pogodou, delo pa ne.

„Že večkrat smo se spraševali, kako vzbuditi zanimanje. Skoraj vsi se, denimo, zanimajo za izlet, za veselico, za ozimnico, za kupovanje blaga po znižanih cenah. Na sestanke, kjer se pogovarjamo o samoupravljanju, o proizvodnji in o gospodarjenju, o poslovnem uspehu in o medsebojnih odnosih, pa jih pride le malo. Kot da bi te teme zadevale le upravo, ne pa delavce. Sistem delitve osebnih dohodkov sicer že nekoliko spodbuja interese proizvajalcev za delovni učinek, toda le-ti so slabo organizirani in odnos do samoupravljanja je enak odnosu do plače: uprava podjetja mora pač dati delavcem na plačilni dan toliko, kolikor so zaslužili, ne glede na to, če je bilo njihovo delo prodano ali ne.“

Ob koncu letošnje zime je izvršni odbor osnovne sindikalne organizacije razobesil na razglasne deske ponudbe za dopuste in povabil vse člane sindikata, naj se prijavijo do 15. marca. Nudil jim je številne možnosti letovanja za ceno od 28 do 50 dinarjev za oskrbni dan v sezoni, toda prijavi so se le trije. Že junija pa so delavci začeli zahtevati, naj sindikat vendarle nekaj stori za dopust!

„Tudi zato tolikanj govorimo o interesu delavca za vse, kar se dogaja v podjetju. Jeseni bomo organizirali skupaj s partijo v vseh obratih razprave o samoupravljanju in upam, da se bomo temeljito pogovorili, kaj storiti, da bo delavec neposredno odločal o sredstvih, ki jih je ustvaril. Hkrati bomo začeli akcijo za strokovno izobraževanje, ker smo sklenili, da mora imeti vsak proizvajalec takšno kvalifikacijo, kot jo zahteva njegovo delovno mesto. Vse to pa bo, upam, spodbudilo tudi zanimanje za dejavnost v sindikatu, ki doslej spričo veljave, kakršno je imel, ni mogel organizirati niti enega poštenega sestanka.“

JANEZ VOLJČ

Novo! 9V super baterija za transistorje

PRVA BATERIJA
ELEKTROKEMIJSKEGA
SISTEMA
ZRAČNE DEPOLARIZACIJE
V JUGOSLAVIJI,
PO MNENJU STROKOVNJAKOV
ENA NAJBOLJŠIH NA SVETU

tovarna
baterij in
baterijskih naprav
zma, ljubljana

ZMAJ

ustreza novi tehnologiji. V izvršnem odboru sindikata vemo, da bo treba kar precej storiti, če bomo hoteli, da bi delavci izkoristili vse možnosti za večji učinek, ki jih nudijo novi stroji; to vemo, pravega zanimanja za strokovno znanje pa med našim članstvom še nismo zbudili, predvsem zato ne, ker je interes za delo v sindikatu premajhen. Najbrž bo treba zamenjati nekaj ljudi v izvršnem odboru.“

Morebiti pa bodo morali spremeniti tudi organizacijsko strukturo sindikata. Svit je kombinat s številnimi obrati,

hodke. Organizacijska struktura sindikata pa ni prilagojena strukturi samouprave. V obratih, kjer delavci že dokaj samostojno odločajo o proizvodnji, poslovanju in delitvi, ni sindikata. Imajo eno samo osnovno organizacijo in v njenem izvršnem odboru so zastopniki vseh obratov. Gre torej za nekakšen delegatski sistem; in ker se praviloma dogaja, da je v nekem obratu več ljudi, ki bi bili sposobni za delo v sindikatih in bi tudi radi delali, v drugem pa takšne ljudi težko najdeš, so izvoljeni v izvršni odbor tudi taki,

KAKO UČINKOVITO OBVEŠČATI SAMOUPRAVLJAVCE

Gradnja poročila

KOMBINIRANA AMERIŠKO-FRANCOSKA GRADNJA

Ameriško-francoski način gradnje poročila je v bistvu kompromis ali neke vrste vmesna oblika med že omenjenima francoskim ali kronološkim načinom gradnje poročila in ameriškim ali podatkovnim načinom gradnje poročila. Združuje njune odvisnosti in postaja zaradi tega vse bolj uporabljen način gradnje poročila za potrebe obveščanja članov delovne skupnosti.

Na ameriško-francoski način zgrajeno poročilo poda že v uvodu jasen pregled nad bistvom dogodka, pojava ali problema, v nadaljevanju pa poda njegov razvoj z medsebojno odvisnostjo in vzročnostjo bistvenih sestavin do tiste razvojne stopnje, ki je v določenem času že znana. To se pravi, da tako zgrajeno poročilo s svojim uvodom poda glavne značilnosti poročila in z njimi pritegne bralčeve ali poslušalčeve pozornosti. Ko mu pove, kaj je bistveno – po zgledu ameriške gradnje poročila – v nadaljevanju predstavi vse podrobnosti in takšnem zaporedju in medsebojni odvisnosti, kakor so se bile dogodile, se dogajajo ali se utegnejo zgoditi. Se pravi, da je nadaljevanje poročila podobno francoski gradnji, le da je dolžina podajanja krajša.

Tako zgrajeno poročilo vsebuje v uvodu predvsem odgovore na že poznana vprašanja KDO, KAJ, KJE, KDAJ, KAKO in ZAKAJ. Takšnemu uvodu pravimo tudi vodilo ali lead. Temu pa sledi kronološko opisovanje dogodka, pojava ali problema od začetka do konca, od zapleta do razpleta oziroma do znanega razvojnega stanja. Bralec ali poslušalec tako sestavljenega poročila ima zlasti, če je manj zahteven, manj zainteresiran, možnost, da se iz kratkega uvoda ali vodila zvedeti za bistvo poročila. Če ga podrobnosti zanimajo, se lahko sam odloči, koliko napisanega bo še prebral ali koliko povedanega bo še poslušal. Se pravi, da lahko sam odloči, ali bo še v komunikacijskem stiku z informacijskim virom ali ne.

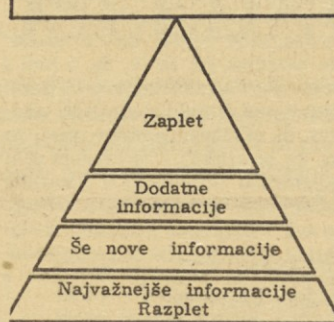
Grafično ponazoritev takšnega načina gradnje poročila kaže kombinirana pokončna piramida, vrh katere je naznačen uvodni odstavek ali vodilo. Tako zgrajenim poročilom pravimo velikokrat tudi kratka zgodbica ali short story. Nanjo opozarjam zato, ker omogoča v razmeroma kratkem besedilu – od 45 do 75 tipkanih vrstic posredovati manj zahtevnemu bralcu ali poslušalcu neki problem, pojav ali dogodek na privlačen način in z navedbo vseh bistvenih sestavin.

PRIMER: DOGRADITEV NAŠEGA SKLADIŠČA V NEGOTOVOSTI

Gradbeno podjetje „Zid“ bo ustavilo dela na novem in težko pričakovanim skladišču za gotove izdelke, če ne bomo pristali na povečanje predračunskega zneska za nadaljnjih 900.000 dinarjev. Ker ne moremo dobiti posojila pri občinski kreditni banki, bi kazalo sprejeti ponudbo podjetja „Prevoz“. To bi nam posodilo potrebna dinarska sredstva za eno leto, če bi mu mi posodili za isti čas 50.000 dolarjev. Sami na srečo res sedaj ne potrebujemo vseh razpoložljivih deviz, zato bo direktor podjetja Ogrin predlagal delavskemu svetu, naj odobri sklenitev ustreznega dogovora.

(Torej uvodni odstavek po zgledu ameriške gradnje in z odgovori na vprašanja KAJ, KDO, KDAJ, KAKO in ZAKAJ. – Bistvene sestavine poročila so znane in manj zahtevnemu bralcu ali poslušalcu povedo problem ter nakažejo možno rešitev!)

Uvod z odgovori na vprašanja K

POGOVOR Z MARJANOM BOLHARJEM, PREDSEDNIKOM OBČINSKEGA SINDIKALNEGA SVETA V DOMŽALAH

Najprej pometajmo pred svojim pragom

Kako si občinski sindikalni svet v Domžalah prizadeva, da bi sindikalne organizacije samostojno delovale

Marjan Bolhar je predsednik občinskega sindikalnega sveta v Domžalah že dve leti.

„In ves ta čas, kadarkoli smo govorili o metodah sindikalnega delovanja, smo poudarjali, da morajo sindikalne organizacije samostojno delovati. Okvirni program dejavnosti sindikatov, ki smo ga zasnovali v občinskem sindikalnem svetu, naj bi bil le spodbuda za izdelavo konkretnih programov v podjetjih. Nekatere organizacije so to pravilno razumele in sestavile svoje programe dela, ki jih dokaj uspešno uresničujejo. Mnoge pa še čakajo, kaj bo rekel občinski sindikalni svet in se bodo bržčas zdramile šele tedaj, ko jih bomo opozorili na ta ali oni problem. Pa še takrat bi raje videli, da bi občinski sindikalni svet uredil tisto, kar bi morali urediti sami!“

So sindikalni odborniki, ki bi se najraje skrili, kadar se je treba upreti samovolji koga izmed tako imenovanih vodilnih tovarišev v upravi. Ko jih sprašujemo, zakaj so takšni cavagci, mi pravijo, da se bojijo „sankcij.“ Zanimivo pa je da je takšna bojazen vsesplošna in jo je moč najti tudi tam, kjer nikoli niso preganjali človeka, ki je povedal resnico in se uprl krivici.

„Naj govoriva konkretno: delavko so nezakonito premestili na slabše plačano delovno mesto. Pritožila se je na občinski sindikalni svet. Mi smo opozorili osnovno sindikalno organizacijo, naj zadevo uredi, pa so tamkajšnji odborniki lepo prosili, naj se kar mi zavzamemo zanjo, ker se lahko zgodi, da bi kakršnokoli njihovo zanimanje za to zadevo sprožilo spor z upravo, čeprav se je delavka upravičeno uprla premestitvi.“

Poznam nešteto takih primerov in vem, da ponekod preganjajo ljudi, ki mislijo s svojo glavo, toda večkrat se dogaja, da se ljudje boje povedati svoje mišljenje, ker mislijo, da jih bo kdo kaznoval, če bodo stali na svojih nogah.

„Smo za odkrit in poštem boj proti nepravilnostim, v katerem naj sodelujejo vsi, ki so se sindikalno organizirali. Zato tako poudarjamo samostojnost osnovnih sindikalnih organizacij in zato naš svet in vse naše komisije, se pravi vsi sindikalni aktivisti skušamo pomagati delavcem, da bi v sindikatu svobodno uveljavljali svoj prav. Se pa se dogaja, da človek, ki pride k nam po pomoč, ne ve, da bise o svojem problemu lahko pogovoril s sindikalnimi odborniki v kolektivu, v katerem dela, in ko ga vprašamo, kdo je njegov predsednik, molči.“

Sploh pa gre za družbeno veljavo sindikalne organizacije v podjetju in te ji nihče ne more podariti!

„Je veliko primerov, da predstavnikov sindikata ne vabijo na seje delavskih svetov, da sindikat sploh ne ve, o čem bo razpravljali delavski svet. Ali pa drugače: sindikalne predstavnike uporabljajo kot gasilce, ki jih pokličejo na pomoč šele tedaj, ko že gori. Takšnega odnosa do sindikata seveda ni možno spremeniti od danes do jutri. Drži pa, da je sindikat kot organizacija delavcev cenjen le toliko, kolikor družbene veljave si je sposoben sam zagotoviti.“

JANEZ VOLJČ

Gneča na dvorišču ob novem skladišču za gotove izdelke je vedno večja. Zaboji z njimi so že zaprli pot do skladišča odpadkov, pod nadstrešjem obrata za strojno obdelavo pa ni več prostora za parkiranje tovornjakov. Zato ni čudno, če se člani kolektiva sprašujejo, kdaj bo novo skladišče pod streho. Zlasti negodujete tisti, ki vidite škodo na ometu in na železni strešni konstrukciji, škodo, ki gre po mnenju vodje vzdrževalne službe inž. Rajglja v stotisoče ...

Gradbeno podjetje „Zid“ je povečalo cene svojih storitev in sedaj zahteva od nas dodatnih 900.000 dinarjev za dograditev skladišča ...!“ je odgovoril inž. Rajgelj, ko smo vprašali po vzrokih. Potem je še dodal: „Ker sami nimamo toliko denarja, si bomo morali pomagati, kakor vemo in znamo. Prav bi bilo, da se obrnete na direktorja Ogrina, ki bo povedal, kako bi se problem dalo rešiti!“

Direktor Ogrin je potrdil Rajglovo oceno in povedal, da na bančno posojilo ne moremo računati. Vidi pa izid iz sile, če posodimo 50.000 dolarjev podjetju „Prevoz“, kajti to nam ponuja za protiuslugo posojilo potrebnih 900.000 dinarjev. Zato se bo naš vodja finančne službe Rakovec sporazumel s predstavniki podjetja „Prevoz“ o vsem tem. Seveda pa se bomo odločili za tako rešitev samo v primeru, če se bodo zbori delavcev po delovnih enotah ter delavski svet podjetja s tem strinjali ...!“ je poudaril direktor Ogrin.

(Nadaljevanje poročila po zgledu za francosko gradnjo. Nadrobno opisava samega problema in možne rešitve je seveda odvisna od števila in medsebojne povezanosti najvažnejših sestavin informacije in seveda od razpoložljivega prostora za objavo na oglasnih deskah, v internem biltenu ali glasilu ali po internem razglasnem sistemu z zvočniki!)

Gradnja kratkih zgodbic je zlasti primerna za oblikovanje takih informacij, ki so človeško tople in s katerimi poskušamo bralca ali poslušalca pridobiti za podano tematiko, da se ob zaznani vsebini zamisli, opredeli in zavzame določeno stališče. Zato naj v besedilu ne manjka tako imenovanih „človeških“ besed, kot so, denimo, osebna in lastna imena, osebni zaimeki ter besede: sodelavec, prijatelj, znanec, tovariš, svetovalec in druge.

DUŠAN REBOLJ

PRIHODNIJČ:
GRADNJA POROČILA – BLOČNI NAČIN

ZAKAJ TAKO IN NE DRUGAČE?

Na rob izhodiščem sindikatov za dajanje soglasij k samoupravnim sporazumom

Priloge za podpis samoupravnih sporazumov o delitvi dohodka in osebnih dohodkov potekajo s tako rekoč nezmanjšano prizadevnostjo kljub temu, da smo na višku sezone dopustov. To je tudi razumljivo, saj se približujejo roki, ko bi sporazumi morali biti podpisani. Za gospodarske organizacije je ta rok 8. oktobra; do takrat mora imeti vsak predlagani sporazum podpis večine delovnih organizacij, ki so izjavile, da pristopajo k sporazumevanju, hkrati pa tudi soglasje republiških odborov sindikatov posameznih dejavnosti.

V postopku samoupravnega sporazumevanja morajo seveda sindikati pri dajanju svojih pripomb in soglasja k osnutkom oziroma predlogom sporazumov spoštovati določila zakona in družbenega dogovora usmerjanju dohodka in osebnih dohodkov. Zaradi tega sicer še vedno prihaja do občasnih nesporazumov med njimi in komisijami za pripravo sporazumov, vendar pa so sedaj takšni nesporazumi že precej bolj redki, kot pa so bili ob začetku priprav za podpis samoupravnih sporazumov. Se vedno pa je marsikateri komisiji za pripravo samoupravnega sporazuma težko dopovedati da mora mimo določil zakona in splošnih družbenih dogovorov upoštevati tudi izhodišča, s katerih sindikati izhajajo pri dajanju svojih pripomb in soglasij k osnutkom in predlogom samoupravnih sporazumov. Takrat je večkrat slišati vprašanja, zakaj mora biti prav tako, ne pa tudi drugače, zakaj je, če že moramo upoštevati zakonska določila, nujno upoštevati tudi izhodišča sindikatov, za katerimi ne stoji državna prisila?

O tem, ali naj pri samoupravnem sporazumevanju, ki ni „državna“ stvar, upoštevamo samo „državna“ določila in predpise, bi seveda lahko marsikaj povedali, vendar pa naj na tem mestu poudarimo samo to, da so sindikati eden izmed treh podpisnikov splošnih družbenih dogovorov o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov in da je zato upoštevanje njihovih stališč s tem v zvezi za podpisnike samoupravnih sporazumov prav tako obvezno, kot so različna „državna“ določila. Sindikati vedo, zakaj vztrajajo pri svojih stališčih in če ta stališča ne bodo upoštevana, potem pač ne bodo dali svojega soglasja k sporazumom, to pa bi povzročilo njihovo neveljavnost.

Komisije za pripravo samoupravnih sporazumov so točno seznanjene z izhodišči sindikatov glede dajanja pripomb in soglasij k tem sporazumom, ne bo pa odveč, če vsaj nekatera od teh izhodišč ponovimo. To bo verjetno prav sedaj koristno tudi zato, ker smo v času, ko morajo svoje mnenje o osnutkih in predlogih sporazumov povedati tudi samoupravljavci, saj gre za akte, ki morajo biti sprejeti po istem postopku kot interni akti delovnih organizacij.

Sindikati vztrajajo: da mora biti delo v podaljšanem delovnem času (nadurno delo) – plačano najmanj 50 %, nočno delo pa najmanj 25 % več kot delo v rednem delovnem času;

da mora biti delo ob nedeljah in praznikih plačano najmanj 30 % več kot delo v normalnih delovnih dnevih;

da mora dodatek za težo dela – izražen v denarnem znesku, ali pa v točkah – biti enak za vse delavce, ki opravljajo delo v enakih delovnih razmerah, ne pa odvisen od posameznega delavca;

da mora nadomestilo osebnega dohodka za čas bolezni do 30 dni znašati najmanj 80 % od osnove oziroma od povprečja osebnega dohodka delavca v minulem letu;

da mora najnižji obseg sredstev za regresiranje letnih dopustov znašati 300 dinarjev neto na zaposlenega;

da se podpisnice sporazumov obvežejo, da bodo ob modernizaciji programirale in namenile določena sredstva za odpiranje potrebnih novih delovnih mest in za prekvalifikacijo delavcev, da letni ne bi bili socialno ogroženi, če se pojavi presežek delovne sile; da morajo delovne organizacije nameniti za stanovanjsko gradnjo najmanj 4 %, za izobraževanje delavcev pa najmanj 1 % od bruto osebnih dohodkov;

da morajo delovne organizacije zagotoviti sredstva za plačevanje odškodnin novotermem, racionalizatorjem in avtorjem tehničnih izboljšav;

da naj odškodnina ob odhodu delavca v pokoj oziroma v primeru smrti delavca ne presega dveh mesečnih osebnih dohodkov na zaposlenega.

Predstavniki marsikateri komisije za pripravo samoupravnega sporazuma so v dosedanjih razpravah s sindikati večkrat protestirali zaradi navedenih izhodišč sindikatov, češ, kaj nas silite, da sedaj plačujemo več, ko pa so bili naši delavci doslej zadovoljni tudi z manjšimi izplačili. To velja, denimo, za nadurno delo, za katerega sindikati – kot rečeno – zahtevajo najmanj 50 % večje izplačilo kot za delo v rednem delovnem času. Jasno pa je, da so to bila nižja izplačila v škodo delavcev, ki so v podaljšanem delovnem času največkrat morali opravljati delo, ki bi ga ob bolj organiziranem delovnem procesu lahko opravili v normalnem delovnem času. S tem da vztrajajo pri najmanj 50 % višjih izplačilih za delo v podaljšanem delovnem času, želijo sindikati to delo tako podražiti, da se ga bodo organizatorji dela izogibali – predvsem s tem, da bodo dobro plačevali dobro delo v normalnem delovnem času.

Navedena stališča sindikatov izhajajo iz zaključkov njihove II. in III. konference, ki obvezujejo vse sindikalne forume in ki nedvomno pomenijo pomembne pridobitve za veliko večino delavcev.

M. P.

Stvar medsebojnega dogovora...

„Moraš me razumeti,“ je pojasnjeval direktor Francelj po telefonu sobesedniku na drugem koncu žice, „da pomeni za naše podjetje odšteti 2.000 dinarjev za osnutek samoupravnega sporazuma le previsok znesek...! Saj vem, da je treba kriti izdatke za razmnoževanje, poštino in podobno, toda zdi se mi, da boste s tako ceno zbrali veliko več denarja, kot so dejanski stroški za delo komisije in vse tehnične ter administrativne posle...!“

„Kaj morem jaz za to!“ je odgovoril odločno glas onstran telefonskega kabla. „Tako ste se dogovorili...!“

„Jaa! Pa ne za dva nova tisočaka na delovno organizacijo...! Dogovorili smo se le za porazdelitev vseh stroškov. Ti pa prav gotovo nisi takšni, saj boste s tako ceno iztržili nič manj kot dvajset starih milijonov...!“

Rekli boste, le čemu taka zgodba. Veste, pa ni zgod-

bica! Nekaj podobnega se dogaja sedaj pri nas na Slovenskem, kjer prav sedaj na veliko snujejo in pripravljajo samoupravne sporazume o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov. In pri tem – kot kaže – si nekateri dovoljujejo tudi pri samoupravnem sporazumevanju kanček „komercializma.“

Prav gotovo ni moč oporekati trditvi, da pripravljane osnutki samoupravnih sporazumov o merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov terjajo nekatere denarne izdatke. Treba je plačati razmnoževanje osnutkov, njihovo pošiljanje po pošti, treba pa je tudi kriti dnevnice in potne stroške članom komisij, ki so jih izbrale same delovne organizacije.

Vprašanje pa je, ali so izdatki za vse naštetje res tolikšni, da sedaj posameznim delovnim organizacijam – podpisnicam določene samoupravnega sporazuma zaračunavajo organi-

zatorji po 2.000 dinarjev ali celo več za osnutek...? Vprašanje, ki ga je treba zastaviti tudi zato, ker padajo na račun takega, sicer „dogovorjenega“ ravnanja, kritike na napačen naslov. Sindikatom namreč sedaj nekateri pripisujejo tako početje...!

Zatorej bodimo nedvoumni in jasni!

O višini prispevka ali tako imenovane participacije posamezne delovne organizacije – podpisnice določene samoupravnega sporazuma – so se in naj se dogovarjajo prizadete delovne organizacije na pobudo komisij, ki so jih same izbrale. To je povsem stvar njihovega medsebojnega dogovora! Če pristajajo na visoke ali celo previsoke prispevke, je to njihova stvar. Prav gotovo so jih ali pa jih še bodo morale utemeljiti pred organi samoupravnega dogovora. Nikakor pa ni prav, da ponekod – ker bi se radi izognili kakršnim koli očitkom – kažejo s prstom

na sindikate; češ, saj so tam določili tako ceno in oni zaračunavajo stroške za pravo osnutkov...!

Bodimo natančni! Sindikati ne pripravljajo osnutkov samoupravnih sporazumov. Republiški odbori sindikatov posameznih dejavnosti ob pomoči svojih strokovnih skupin in komisij svetujejo in predlagajo komisijam, kaj naj osnutki sporazumov vsebujejo, da bodo skladni z zakonom in z družbenim dogovorom o usmerjanju delitve dohodka in osebnih dohodkov, saj sicer ne bodo dobili nujnega soglasja. Vse stroške, ki nastanejo pri svetovanju in predlaganju pripomb, ki nastanejo z razmnoževanjem in pošiljanjem osnutkov in pripomb osnovnim organizacijam sindikata, članom komisij in drugo, krijejo posamezni republiški odbori iz svojih rednih proračunskih sredstev, ki se torej stekajo iz sindikalne članarine.

D.R.

Sindikati in sporazumevanje

(Nadaljevanje s 1. strani)

tudi dokazati, da je predvsem v interesu delavcev samih zaščititi akumulacijo in učinkovito gospodariti z njo ter da tako tudi v večini primerov ravnajo. Če že gre za kakšno zaščito, potem bi si veljalo zastaviti vprašanje, kako zaščititi delavce pred tistimi, ki jim odtujujejo to akumulacijo. To pa so, denimo, družbeno politične skupnosti, banke in drugi dejavniki. Zastaviti bi si tudi veljalo vprašanje, kako jih zaščititi pred investicijskimi, pred ekstenzivnim gospodarjenjem. Podatek, da 80 % delavcev v 80 % delovnih organizacij vsem normalno ravna in ukrepa na področju delitve, je več kot zgovoren dokaz, da družbeno zaščita v tem primeru ni potrebna. Edina zaščita akumulacije je torej v tem, da delavci razpolagajo s celotnim dohodkom in da o njem odločajo – tudi preko samoupravnih sporazumov in družbenih dogovorov.

– V čem je potemtakem smisel družbenega dogovarjanja in sporazumevanje o delitvi?

– Smisel vidim v tem, da logiko dobrega gospodarjenja vnesemo tudi v sporazume in dogovore. In narobe, da tudi po tej poti prispevamo k intenziviranju gospodarjenja. V interesu delovnih organizacij v združenem delu je namreč, da se dogovarjajo o nadaljnjem razvoju in sporazumevanju za tako razvojno politiko in za take ekonomske in socialne ukrepe, ki bodo zagotavljali čim višji dohodek. Z drugimi besedami povedano, to pomeni boriti za tako politiko in za tako objektivizirane pogoje gospodarjenja, ki bodo spodbujali visoko stopnjo integracije, delitve dela, vključevanja v mednarodno delitev dela in drugo. Ne nazadnje gre za to, da si tudi s pomočjo sporazumevanja prizadevamo za drugačno izločanje sredstev za družbene potrebe, torej za to, da bi delavec v združenem delu samostojno razpolagal s celotnim ustvarjenim dohodkom, se o njegovem formiranju in delitvi samostojno sporazumeval na podlagi ekonomskih in socialnih interesov z drugimi proizvajalci.

– O kalkulativnih osebnih dohodkih, kot eni od temeljnih kate-

gorij v samoupravnem in družbenem dogovarjanju o delitvi je tudi nekaj različnih mnenj. Nekateri celo ugotavljajo, da kalkulativni osebnih dohodkov ni mogoče združevati z dohodkovnimi odnosi. Kaj v Svetu ZSJ sodite o tem vprašanju?

– Ni dvoma, da so kalkulativni osebni dohodki del dohodkovnega sistema povsod tam, kjer jih jemljejo kot kalkulativno predvidevanje, kjer jih ocenjujejo kot tisti minimum vrednotenja živga dela, pod katerega nihče ne bi smel zdrsniti, ko načrtuje svojo tekočo in razvojno politiko. Gre pa še za nekaj več – da v bodoče z dogovori poskušamo opredeliti osnovne kriterije poslovnega uspeha, ki so še spremljivi na sedanji ravni družbeno-ekonomskih odnosov. Moram namreč reči, da ponekod bistveno drugače gledajo na kalkulativne osebne dohodke. Marsikje jih namreč pojmujejo kot fiksne tarifne postavke, na katerih naj bi bila zgrajena celotna konstrukcija delitve dohodka in davčnega sistema pod varuštvo etatizma. V Zvezi sindikatov Jugoslavije zato odločno nasprotujemo sleherni rešitvi, ki bi poskušala kategorijo kalkulativnega osebnega dohodka opredeliti kot fiksno tarifo dela, saj bi to mimo drugega vodilo k ohranjanju mezdskih odnosov, po drugi strani pa bi na ta način neslajno zabredli v etatistično odtujevanje dohodka. K sporazumevanju, kot ga pojmujejo v Zvezi sindikatov Jugoslavije, nas zatorej spodbujajo tako ekonomski kot socialni razlogi.

– Vsaj tega sindikatoma ne more nihče očitati, da si ne bi prizadevali realno ovrednotiti živga dela! S tega stališča kaže ocenjevati tudi kategorijo kalkulativnih osebnih dohodkov v sporazumevanju o delitvi pri nas na Slovenskem.

– Točno. Že na VI. kongresu ZSJ smo si v delovni program zapisali, da si bomo prizadevali realno ovrednotiti živo delo. Vendar mislim, da bi le kazalo storiti korak dalje od kalkulativnih osebnih dohodkov in izhajati predvsem iz dohodka kot celote. K temu nas silijo zlasti spoznanja in sklepi sarajevskega kongresa. In prav v tem mislim, da drugje republike, čeprav sprva v časovnem zaostanku, prehi-

tevdajo Slovenijo. V tem sicer ne vidim nič nenormalnega, saj je v Sloveniji sprejeto načelo, da se bodo dogovori dopolnjevali; različne rešitve pa bodo zanesljivo samo oplajale druga drugo. Gre pa za to, kot sem že rekel – in to naj vnovič poudarim – da se proizvajalci v združenem delu sporazumejo o tem, kakšen naj bo dohodek, da bi z njim dosegli določeno stopnjo proizvodnje, družbenega standarda, osebnih dohodkov, družbene produktivnosti dela – gre torej za programirani dohodek. Za tako dogovarjanje pa so po mojem prepričanju proizvajalci v združenem delu kar najbolj zainteresirani. Zato bi morali naša prizadevanja povezovati z uresničevanjem pred časom sprejetih ustavnih amandmajev in s spremembami v družbeno političnem življenju, ki so pred nami in ki bodo omogočile, da bo vpliv delovnih ljudi na vsa družbena dogajanja čedalje odločilnejši.

– Tako si bržčas tudi velja razložit vztrajno prizadevanje jugoslovanskih sindikatov, da bi samoupravno sporazumevanje opredelili kot ustavno kategorijo?

– Natanko tako! Izkušnje nam razkrivajo, da ne moremo pričakovati dejanske afirmacije načela dohodka in stabilizacije, če ne uveljavimo instituta družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja. Brez tega tudi ni osnove za nadaljnji razvoj samoupravljanja. V naših dosedanjih prizadevanjih so nas zlasti hrabrile izkušnje Slovenije in tudi nekaterih drugih republik, njihov epilog pa pomeni 23. ustavni amandma, ki uzakonjuje samoupravno dogovarjanje kot ustavno kategorijo in s tem kot elementarni del razvoja samoupravnih odnosov.

– Nekaj sva o tem že govorila, vendar nič ne de: kakšna so prizadevanja za uresničevanje tega ustav-

nega amandmaja v drugih republikah? Nekajkrat sem imel priložnost videti, kako so slovenski gospodarski delavci mahali s povabilom k šim delavcem, ki ga je objavil res „Torpedo“ v naših časnikih. O približno takole bi lahko stnil njihovo razmišljanje: mi se sporazumevanje drugod pa delijo. Kaj pravijo temu?

– Rekel sem že, da v drugih republikah sicer časovno zaostajajo Slovenijo pri uresničevanju določil 23. ustavnega amandmaja, določil pa sem tudi, da sedanja prizadevanja – zlasti v Srbiji, Makedoniji in Hrvaškem – pričajo, da grede samoupravnem sporazumevanju in nekaterih vprašanjih celo dalje. Določil namreč, da v teh republikah sporazumevanju bolj upoštevajo dohodek kot celoto in ne samo osebne dohodke, da je torej sporazumevanje vedno bolj odraz potreb želja delavcev v združenem delu. Če se dogovore o bodočem razvoju svojem družbenem položaju. Zato tudi mislim, da je lahko 23. ustavni amandma spodbuda slovenskim delavcem in slovenskim sindikatoma, nadaljujejo z bitko na tem področju. Tako kot je bil začetni korak Slovenije spodbuda drugim republikam, pa bodo lahko sedaj nekateri drugačne rešitve v drugih republikah države spodbuda za izpopolnjevanje sporazumevanja na Slovenskem. Na neposredno vprašanje: tole: V Zvezi sindikatov Jugoslavije vztrajamo, da se v vseh republikah intenzivno lotijo problemov dogovarjanja, saj se bo le tako možno izogniti deformacijam, o katerih govoriva

– Očitno je, da smo se znašli v različnih točkah pri uveljavljanju načela o družbenem dogovarjanju in samoupravnem sporazumevanju. S tem ne zdi, da bi veljalo usklajevati nekatera prizadevanja in rešitve?

– Dogovarjanje čedalje bolj postaja odraz potreb razvoja v posameznih republikah, zato so pač različne rešitve nujne. Seveda pa je potrebna tudi demokratična izmenjava pogledov in izkušenj, dogovarjanje med republikami in znotraj združenega dela o vseh tistih vprašanjih politike dohodka, ki jih je treba širše razreševati. V Svetu ZSJ smo zato že organizirali nekaj medrepubliških razgovorov – ne zato, da bi prepisovali zakone in sporazume, temveč da bi izmenjali izkušnje in poglede. S tem moramo še bolj intenzivno nadaljevati, saj je to tudi zahteva nekaterih republiških in pokrajinskih organizacij Zveze sindikatov, po drugi strani pa tudi zahteva nekaterih delovnih organizacij. Pred Svetom ZSJ je torej naloga, da republiške in pokrajinske organizacije ter posebni sindikalni opredelijo vsa tista skupna vprašanja na področju dohodka, kjer je potrebno usklajevati prizadevanja, bi tudi sporazumi zagotavljali enotno jugoslovansko tržišče, ne pa da bi ga razbijali. O vsem tem bo stekla razprava že na jesen, takoj po dopustih.

VELEBLAGOVNICA

nama

- priporoča potrošnikom hiter, sodoben in cenen nakup vseh potrebščin za sebe, za družino, za dom in za gospodinjstvo
- potrošnikom nudi blago na obročno odplačevanje
- za tuje kupce je v hiši menjalnica

LJUBLJANA

Potrošniki lahko izbirajo blago v poslovalnicah:

TRGOVSKA HIŠA, Ljubljana, Tomšičeva 2
BLAGOVNICA S STANOVANJSKO OPREMO,

Ljubljana, Wolfova 1

KONFEKCIJA ELITA, Ljubljana, Čopova 7
BLAGOVNICA NAMA, Škofja Loka
BLAGOVNICA NAMA, Kočevje

DE spet v akciji: KAKO DO ZASLUŽKA 1000 DINARJEV?

Govorijo delavci kombinata Agraria Koper

Delavce poslovne enote „Brezalkoholne pijače“ v kmetijskem proizvodnem predelovalnem kombinatu AGRARIA iz Koprja smo vprašali, kako ocenjujejo pobudo slovenskih sindikatov, da naj bi znašali ob koncu leta najnižji zaslužki 1000 din mesečno za normalno delo v rednem delovnem času, ter kje po njihovem v mnenju delovni organizaciji obstajajo možnosti, da bi ta cilj čimprej dosegli. Odgovorili so:

Viktor BRŽAN, vratar (prvi z leve): „Pobuda sindikatov je povsem v redu, samo prepozno je prišla. Še bolj nerodno pa se je sindikat lotil njenega uresničevanja. Bom povedal, kaj s tem mislim! Poglejte: obalni sindikati so zahtevo po zaslužku najmanj 1000 din postavili že ob koncu lanskega leta, republiški sindikati pa so jo potrdili nekaj mese-

cev kasneje, ko se je začela akcija družbenega dogovarjanja in samoupravnega sporazumevanja. Če pa eden govori tako, drugi drugače, tretji pa spet po svoje, vsi pa se potegujejo za delavce, slednji navadno nimajo prave koristi, ker pač pomenijo drobiž v sporazumevanju in usklajevanju različnih zahtev in interesov, za katerimi stojijo različne številke. Mislim, da bi se sindikat med drugim moral zavzeti za to, naj bodo najmanjši zaslužki različni po posameznih območjih naše republike, ker so tudi življenjske razmere različne, potem pa naj se tudi zavzame za uresničevanje takih sklepov. Žal ne vem, kako bi praktično to lahko tudi storil, ker v našem sistemu sindikat nima v rokah sredstev, s katerimi bi lahko uveljavljal svoje zahteve, zahteva delavcev. Sicer pa bi rekel samo še tole: če ne bomo

modernizirali naših naprav in strojev, ne bomo prišli nikamor. Rezerve so v boljši tehnologiji, ki bi omogočila tudi višjo produktivnost. Precej drugače pa bi bilo, če bi osrednji samouprani organi temeljiteje prisluhnili predlogom obratnih svetov, če nas ne bi vselej odpravili s pripombo: ne gre, ne moremo, počakajte itd. Skratka: tako kot republiki ne moremo uskladiti interesov in obvelja beseda najvišjih organov, tudi v naših osrednjih samoupravnih organih najraje preslišijo zahteve in predloge, ki prihajajo iz enot!“

Graciela JERMAN, pomočnik strojnika v polnilnici (druga z leve): „Prav je, če je sindikat postavil tako zahtevo, samo prepozno ji je dal tudi republiško avtoriteto. Kaj pomaga, če se obalni sindikat poteguje za 1000 din zaslužka, če pa se v republiki še kar naprej tolčejo le za

800 din in jih naraščanje druginje šele kasneje prisili k temu, da pridijo zahtevam, ki so prišle s terena. Največjo rezervo v našem obratu pa po mojem predstavlja tehnologija, hočem reči nova oprema! Če pol ure delaš, dve uri pa nato popravljaš stroj, potem ne more biti učinka, denarja tudi ne, delavec pa je vsega tega še najmanj kriv!“

Silva ŠKERLIČ, delavka v polnilnici (tretja z leve): „Seveda je prav, če se je sindikat potegnil za delavce, ampak kaj pomaga, če njegova zahteva ni bila uresničena, druginja pa je zdaj še večja kot takrat, ko so naši obalni sindikati prišli na dan s takim predlogom! Kako bomo pri nas to zadevo rešili, ne vem. Če bi imeli boljše stroje, bi slo, tako pa...“

Viktor SONC, vodja polnilnice (desno): „Pobuda sindikatov se mi

zdi v redu, ampak kaj pomagajo še tako lepi sklepi in zahteve, če delavec ob mesecu vedno znova ugotovi, da zasluži komaj toliko, kot zadošča za obnavljanje njegove delovne moči, namesto da bi se – skladno z rezultati njegovega dela, izboljševal njegov standard. Naš obrat sodi med boljše v kombinatu, pa vseeno prejemamo fiksne zaslužke. Če dosegajo rezultate, stimulacije pa ni, to v ljudeh ubija voljo do dela, čeprav so zdaj osnove višje, kot so bile pred meseci. Po drugi strani pa na delovno vneto močno vpliva tudi dejstvo, da menda že tir leta pripravljamo elaborate, načrte, kreditne zahtevke in kaj vem še vse za novo polnilnico, pa se zadeva nikamor ne premakne. Naši stroji pa so taki, da je pravi čudež, če še niso razpadli. Pa izkoriščaj rezerve ob takem vzdušju in takih razmerah!“

Razvijati, ne omejevati

Svet za gostinstvo in turizem republiške gospodarske zbornice sodi, da predstavlja gostinstvo posebno dejavnost, ki se v mnogočem razlikuje od obrtnih storitvenih dejavnosti, zato ga je potrebno posebej obravnava.

Tako je na primer obratovni čas v gostinskih obratih daljši od delovnega časa, določenega z 42-urnim delovnim tednom, poleg tega pa dela gostinstvo praviloma 7 dni v tednu.

Sedanjšega minimalnega števila zaposlenih naj bi zato ne zniževali, ker bi to vzbudilo dodatno nezaupanje prizadetih v realnost predvidene pravne ureditve. Pri določanju števila zaposlenih pa naj bi bili predpisi bolj prožni, vendar naj bi za vsakršno prekoračenje dovoljenega števila zaposlenih predvidevali ostre kazenske sankcije.

Cene so hitrejšje

V obdobju od januarja do konca maja letos se je po statističnih podatkih obseg proizvodnje v tekstilni industriji v primerjavi z enakim obdobjem leta 1970 povečal za 6%, obseg proizvodnje celotne slovenske industrije pa za 10%.

Podjetja tekstilne industrije so v prvih petih mesecih letos ustvarila proizvodnjo v vrednosti 1.475.600.000 din, v enakem obdobju minulega leta pa 1.271.900.000 din. Do konca maja je tekstilna industrija ustvarila izvoz v vrednosti 11.813.757 dolarjev.

V obdobju januar-maj so se v primerjavi z enakim obdobjem leta 1970 povečale cene proizvajalcev v celotni industriji SRS v povprečju za 14,9%, v tekstilni industriji pa za 12,8%. V trgovini na debelo so se cene tekstilnih izdelkov povečale za 7,0%, v prodaji na drobno pa za 9%.

MILAN GOVEKAR

Nalomljena tradicija

V koprskem kmetijsko-proizvodno-predelovalnem kombinatu Agraria je 70 ljudi v aprilu še prejelo manj kot 950 dinarjev mesečnega zaslužka, ugodni poslovni uspehi pa obetajo, da ob koncu leta ne bo nihče več prejemal manj kot 1000 dinarjev

● Z uresničevanjem priporočila sindikatov o najnižjem zaslužku 1000 dinarjev za normalno delo v rednem delovnem času začnajo tudi z decentralizacijo delitve osebnih dohodkov

Letošnji prvi april je skoraj 700-članskemu kolektivu kmetijsko proizvodno predelovalnega kombinata AGRARIA iz Koprja prinesel povečanje (prej nizkih) osnov osebnega dohodka za 23%, kar pomeni zagotovilo, da bo najmanj 950 dinarjev mesečno zaslužil vsak član njihove delovne skupnosti, ki je delal poln delovni čas in ki je izpolnil svojo delovno dolžnost. Manj kot toliko je ob uveljavitvi sprememb pravilnika o delitvi osebnih dohodkov prejelo kakih 70 delavcev, torej desetina zaposlenih.

Sodeč po ugodnih poslovnih uspehih, doseženih v prvem polletju letos, najkasneje v decembru med vsemi zaposlenimi, ki delajo poln delovni čas bo nikogar, ki bi zaslužil manj kot 1000 dinarjev v letnem povprečju.

V koprskem kombinatu AGRARIA torej uspešno uresničujejo priporočilo III. konference slovenskih sindikatov o najmanjšem zaslužku 1000 din mesečno za normalno delo v rednem delovnem času.

DECEMBRA „NA TISOČAKU“

Zanimiv je odgovor na vprašanje, kakšno pot so izbrali v tej delovni skupnosti, da so lahko v sorazmerno kratkem času že uresničili precejšen del tistega, kar predlagajo in tudi zahtevajo slovenski sindikati. Pripoveduje Jože ROK, pomočnik direktorja za ekonomiko in finance v kombinatu AGRARIA:

„Izkušnje nam kažejo, da ljudje delajo z večjim zadovoljstvom in da je tudi fluktuacija manjša, če je stalni del osebne dohodka višji. V našem podjetju smo lani na račun poslovnega uspeha razdelili povprečno po dve „plačiči“ na zaposlenega, vendar so ljudje vseeno govorili o slabih zaslužkih, kajti osnove so bile resnično nizke. Zaradi tega smo izgubili precej dobrih kadrov, ki so pač odšli tja, kjer so jim bili pripravljene ponuditi višji stalni zaslužek, višjo osnovo.“

Ko smo razmišljali o tem, kako naj bi razrešili ta problem, so prišli koprski sindikati na dan s svojim predlogom glede najmanjšega zaslužka 1000 din mesečno za normalno delo v rednem delovnem času. Tako smo tudi v sindikalnem priporočilu videli napotek, da je pač ljudem treba zagotoviti vsaj tak osnovni zaslužek, da bi bil zagotovljen minimum njihovih potreb, skratka, da moramo poskrbeti za višji stalni in zagotovljen dohodek naših ljudi. Tako smo s 1. aprilom spremenili pravilnik o delitvi osebnega dohodka, ki je v

povprečju prinesel 23% zvišanje osnov in ki zagotavlja slehernemu zaposlenemu, za poln delovni čas in za izpolnjeno delovno dolžnost zaslužek najmanj 950 dinarjev na mesec. Za to spremembo nam ni bilo treba poseči po dodatnih sredstvih, ampak smo k prejšnjim osnovam enostavno pristeli pripadajoči odstotek pribitka, hoočem reči poslovnega uspeha iz minulega leta. Ker doslej še nismo izplačali niti dinarja na račun letošnjega poslovnega uspeha, to pomeni, da imamo zdaj v nekem smislu fiksne zaslužke. Polletni obračun gospodarjenja pa kaže lepe rezultate, ki obetajo, da bomo do konca leta odpravili zaslužke, ki bi bili v letnem povprečju manjši kot 1000 dinarjev. Ko smo spreminjali pravilnik, je manj kot 950 din prejemalo kakih 70 delavcev ali desetina zaposlenih, približno dvakrat toliko pa je bilo takih, ki so prejemali manj kot 100 dinarjev. Na račun izplačil za poslovni uspeh bo naš kolektiv torej najkasneje v decembru odpravil zaslužke pod 1000 din.“

„VEČ KOT SAMO RAČUNSKO OPERACIJA!“

Pripoved bi lahko razumeli tudi tako, da so pač z opisano in nedvomno enostavno računsko operacijo „likvidirali“ zaslužke pod 950 din, razliko do tisočaka pa bodo pokrili na račun poslovnega uspeha in – ustreženo bo zahtevi sindikatov! Vendar se Jože Rok s

tako razlago ni strinjal, saj je dejal:

„Drži, da spremembe v našem pravilniku o delitvi osebnih dohodkov spominjajo na enostavno računsko operacijo. Resnica pa je drugačna! Da bi jo

razumeli, moram poseči malce v zgodovino. Po neki stari tradiciji je bilo pri nas v navadi, da so bile startne osnove osebnega dohodka za enaka ali podobna delovna mesta enake, medtem ko je na konkretne zaslužke delavcev na takih delovnih mestih vplival poslovni uspeh enot. Čas je pokazal, da nismo ravnali prav, kajti očitno je, da dve enaki delovni mesti niti objektivno niti subjektivno nista povsem enaki in da morajo tudi v cenah delovnega mesta obstajati razlike. Zato smo takrat, ko smo spreminjali pravilnik, v nekem smislu odstopili od naše prejšnje prakse.

Sprejeli smo namreč sklep, da delovne enote samostojno razpolagajo s 3% osebnega dohodka, kot jim gre po veljavnem pravilniku, s temi sredstvi pa lahko pravičneje ovrednotijo posamezna delovna mesta, oziroma vsem zaposlenim zagotovijo minimum 950 dinarjev mesečno. S tem pa so naše enote prvič dobile pristojnost, da povsem samostojno odločajo o delitvi dela osebnega dohodka. Začetek decentralizacije na tem področju pa prav gotovo ne pomeni samo računsko operacijo, temveč veliko več!“

TISKOVNA KONFERENCA

MORALI SE BOMO ODLOČITI ZA DOSLEDNO VARČEVANJE

Na zadnji tiskovni konferenci pri Leopoldu Kresetu, predsedniku republiške gospodarske zbornice, smo najprej slišali za stališča zbornice do najnovejših stabilizacijskih ukrepov zveznega izvršnega sveta, nato pa so novinarje seznanili s težavami in problemi ljubljanske trgovsko-proizvodne hiše „Slovenijales“.

„SOGLAŠAMO Z UKREPI...“

„V Sloveniji soglašamo z ukrepi, ki jih je sprejel zvezni izvršni svet, pa čeprav bodo nekatere delovne organizacije prizadete,“ je dejal Leopold Krese. „To so pač omejitveni ukrepi, ki naj vrnejo gospodarstvo v urejen in likviden položaj ter omejijo predvsem družbeno in osebno porabo. Seveda bomo morali budno spremljati razvoj in učinkovanje ukrepov, da ne bi morda kateri izmed njih začel vplivati proti temeljni stabilizacijski

usmeritvi. Prav zaradi tega lahko v prihodnosti pričakujemo še dopolnilne tovrstne ukrepe.“

Po besedah predsednika gospodarske zbornice ukrepi vlade še ne zadostujejo. Potrebno bo pripraviti nacionalni načrt za dosledno varčevanje na vseh področjih in pri vseh stroških. Tudi omejitve investicij se ne bi smela ustaviti pri nepokritih naložbah, marveč bi morali vsaj odložiti tudi vsa tista vlaganja, ki niso ekonomska oziroma trenutno preveč obremenjujejo razpoložljivi kapital.

DVA PROBLEMA SLOVENIJALESA

Ljubljanska trgovsko-proizvodna hiša se je znašla pred dvema skoraj neresljivima problemoma. Prvi je ta, da pripojene proizvodne delovne organizacije, k Slovenijalesu zgubljajo status pretežnih izvoznikov, s tem pa seveda vse tiste ugodnosti, ki iz takšnega statusa izvirajo. To povzroča dezintegracijske težnje. In prav lahko se zgodi, da se bodo hotele posamezne tovarne pohištva ali drugih lesnih izdelkov odcepiti od Slovenijalesa, če se ne bo v kratkem z ustreznim predpisom uredilo, da ostanejo tudi te tovarne še naprej pretežni izvozniki, pa čeprav poslušajo v okviru Slovenijalesa.

Drug problem pa se je za Slovenijales pojavil v ameriškem trgu, kamor to podjetje veliko izvaža. Pristaniški delavci v Združenih državah Amerike napovedujejo nekajmesečno stavko, kar pomeni, da se bo ameriško tržišče za Slovenijales za nekaj časa zaprlo. To pa je lahko usodno, če ne bomo vsem lesnoindustrijskim podjetjem, ki izvažajo na ameriški trg, za ta čas kreditirali zaloge. Velika napaka bi namreč bila, če bi zdaj v tovarnah nehali proizvajati izdelke za ZDA. Potem ko se bo ta trg odprl, bo namreč povpraševanje po teh izdelkih toliko večje in kaj slabo uslugo bi si naredili, če temu trgu ne bi mogli takoj ponuditi izdelkov iz naših skladišč.

M. Ž.

EXCORRADO

TONIC WATER

v jugoslovanskih sindikatih

KRITIČNO
O DAVČNEM
SISTEMUBOSNA
IN HERCEGOVINA

Komisija za družbeno-ekonomske odnose Konference Zveze sindikatov Bosne in Hercegovine ocenjuje, da novi davčni sistem, ki ga predlaga delovna skupina zveznega izvršnega sveta, ne odraža povsem interesov delovnih ljudi, ki so jih izpovedali na II. kongresu samoupravljalcev in jih uzakonili v kongresnih resolucijah. Tako med drugim iz predloga ni možno razbrati, v kolikšni meri zagotavljajo spremembe v davčni politiki delovnemu človeku, da bo neposredno kontroliral del presežka dohodka, ki ga izloča za zadovoljevanje skupnih in splošnih družbenih potreb. Po mnenju komisije je razbremenitev osebnih dohodkov za nekatere prispevke pomembna in pozitivna novost, ki jo prinaša novi predlog, vendar pa ni predvidena tudi razbremenitev združenega dela oziroma delovne organizacije. Prav slednje pa omogoča državi, da z omejevanjem rasti osebnih dohodkov v bistvu povečuje osnovo za obdavčevanje.

Clani komisije so tudi poudarili, da progresivno obdavčevanje poudarja posebno vlogo davčnega sistema na področju socialne politike in razreševanja neupravičenih in socialnih razlik med ljudmi, vendar pa bi bilo po mnenju komisije potrebno uveljaviti tudi nekatere druge instrumente, s katerimi bi zajemali tisti del dohodka delovnih organizacij ter del dohodka občanov, ki je posledica različnih ugodnosti pri poslovanju. V novi koncept davčnega sistema bi bilo potrebno vnesti tudi načelo, da nobena družbeno-politična skupnost ne more porabiti več, kot pa ji dovoljujejo realne možnosti njenega gospodarstva. Nujno potrebno je slednjič ustreznejše obdavčevanje vseh dohodkov izven delovnega razmerja, ki pa so eden najpomembnejših vzrokov za socialno diferenciacijo in bogatenje.

Kakšne kompenzacije?

Drugačna delitev jugoslovanskega družbenega proizvoda ne bo lahka naloga, terjala bo veliko strpnosti, dogovarjanja in usklajevanja interesov.

Odkar smo se v javni razpravi o spremembah zvezne ustave odločili za uvedbo kompenzacij, se je načelna razprava med zagovorniki in nasprotniki tega administrativnega pretaknaja denarja med republikami sicer polegla, zato pa se toliko bolj razplamteva ob vprašanju, kakšne kompenzacije!

Nerazvita območja še naprej zahtevajo, naj bi v gospodarski sistem vgradili instrument kompenzacij, in to ne samo kompenzacij za panoge, ampak tudi za ekonomsko o. kodovana področja. S tem žele poudariti, da je tudi različnost gospodarske strukture po področjih v veliki meri rezultat vnaprej dogovorjene delitve dela, ko je nekaterim pripadla perspektiva, drugim pa dolžnost, da jih podpirajo, čeprav v svojo škodo. Razvita področja pa teritorialno načelo kompenzacije zavračajo in sprejemajo samo kompenzacije po panogah. Pravijo, da teritorialne kompenzacije pri nas že na veliko uporabljamo in da jih zato ni treba še podvojiti. Instrument teh kompenzacij naj bi bil že sklad za razvoj premalo razvitih omočij in institut posebnih proračunskih dotacij iz zveznega proračuna proračunom nerazvitih republik in pokrajini Kosovo.

Za teritorialne kompenzacije se je vse do nedavnega do javne razprave o ustavnih spremembah najbolj zavzemala republika Bosna in Hercegovina. V zadnjem času pa njeni politični predstavniki sodijo, da gospodarska struktura BiH ni tako neugodna, kot nekateri trdijo, ampak da gre dejansko za pomanjkljive instrumente ekonomske politike, ki ugodno gospodarsko strukturo zadržujejo in jo ovirajo v razvoju. V neugodnem položaju da je BiH zaradi tega, ker ima energetske vire, ker je bogata s surovinami in ker je njena industrija zasnovana

na domačih surovinah. Ne glede na to, kakšne kompenzacije bodo sprejete, ostaja namreč dejstvo, da razlike cen med surovinami in predelovalnimi področji in politika večje carinske zaščite predelovalne industrije deli ta področja na privilegitana ter na regije, ki jih taka politika ovira in jim preprečuje hitrejši razvoj.

Analiza ekonomskega inštituta iz Beograda je pokazala, da je samo zaradi razlik med cenami industrijskih izdelkov in kmetijskih pridelkov 1968. leta izgubila BiH 570 milijonov din, Črna gora 80, Srbija pa skoraj 100 milijonov. Glavni dobitniki tega računa pa da so Slovenija s 380 in Hrvaška s 270 milijoni din. Seveda pa teče preko instrumentov delitve in intervencij denar tudi v obratno smer. Preko te drugo delitve se povečuje dohodek BiH za približno 6%, Črne gore za 8%, Makedonije pa za 3%; hkrati pa se zmanjšuje dohodek Hrvaške za 3%, Slovenije za 4,5%, Srbije za 2,5%. V teh računih pa še nismo upoštevali učinka carin, kreditno-monetarne politike, dela prometnega davka ter sklad za kreditiranje izvoza ladija in opreme, čeprav so imele in imajo tudi te oblike dosedanjih zveznih intervencij pomembne teritorialne učinke. Vse te račune bi morali torej ponovno proučiti in ugotoviti, pri čem dejansko smo.

To ne bo lahka naloga, posebno še, ker bo delitev jugoslovanskega družbenega proizvoda v prihodnje drugačna, kot je bila doslej. Terjala bo veliko strpnega dogovarjanja in usklajevanja delnih interesov v skupni jugoslovanski program ekonomske politike in družbenega razvoja. Opraviti pa jo bo treba natančno in uspešno, če se želimo izogniti nadaljevanju nestrpnosti med-republiške polemike na teme: kdo več da in kdo več dobiva.

V.B.

Brez
kadrov

V Srbiji je bilo lani na področju kulture zaposlenih kakih 14.000 delavcev, kar pomeni 1,67 kulturnih delavcev na 1.000 prebivalcev. Spodnja meja profesionalnih kulturnih delavcev na 1.000 prebivalcev pa znaša v srednje razvitih državah vsaj 3 kulturne delavce. Nič manj alarmantne niso razmere pri kvalifikacijski strukturi kulturnih delavcev: 44,8% jih ima največ 8 razredov osnovne šole, višjo in visoko šolo pa le 15%. V kulturnih domovih je bilo leta 1968 samo 29% upravnikov z višjo ali visoko šolo. Ob tem pa je zanimivo, da je v istem času prek posredovalnic za delo iskalo zaposlitev 6 diplomantov umetniških akademij, 30 umetnikov, 170 diplomantov filozofske fakultete, 30 kandidatov z dokončano srednjo bibliotekarsko šolo in 24 z dokončano umetniško šolo.

PRVO DEJANJE

Pripravljen je prvi osnutek družbenega plana razvoja Jugoslavije

Zvezni zavod za družbeno planiranje je v sodelovanju z republikanskimi in pokrajinskimi zavodi za planiranje že pripravil prvi osnutek družbenega plana razvoja Jugoslavije od 1971. do 1975. leta.

Osnutek vsebuje osnovne cilje in naloge razvoja oziroma osnovne smeri akcije Jugoslavije

v naslednjem petletnem obdobju ne glede na to, da velik del ciljev in nalog ni več v neposredni pristojnosti in ne predstavlja neposredne odgovornosti federacije, temveč samoupravnega gospodarstva, republik in pokrajin. Tako so v tem prvem osnutku opisane osnove splošne razvojne politike jugoslovanske

skupnosti in osnovne smeri akcij vseh nosilcev družbeno-ekonomske aktivnosti v naslednjem obdobju, ki se določajo v postopku poprejšnjega samoupravnega in družbenega dogovarjanja in konkretnega načrtovanja asociacij delovnih organizacij, socialističnih republik in socialističnih avtonomnih pokrajin. Navedeni so tudi pogoji, v katerih bi se moral gibati družbeno-ekonomski razvoj skupnosti, gospodarske in družbene razmere, ki jih je treba skupno ustvarjati, kakor tudi predvideno ravnanje in učinki delovanja nosilcev samoupravne aktivnosti.

Na čigavih plečih?

Vse več gospodarstvenikov si zastavlja vprašanje, ali je prav, da plačujejo podjetja z velikim številom delavcev z nizkimi osebnimi dohodki in z minimalno akumulacijo za družbeno nadstavbo mnogo več kot sodobna, visoko avtomatizirana podjetja z majhnim številom zaposlenih. Če si bomo hoteli zagotoviti

enakomernejši razvoj, bi morali vsaj del prispevkov prenesti iz osebnega dohodka na dohodek podjetja. Danes znašajo prispevki za vsakega zaposlenega delavca že 37,8% sredstev, ki jih delavec dobi izplačanih; to pa pove, da največ plačujejo tista podjetja, ki imajo zaposlenih mnogo delavcev.

Odjuga na
Hrvaškem

Hrvaški sabor je sprejel predlog svojega izvršnega sveta o začasnem zakonskem usmerjanju delitve dohodka v delovnih organizacijah. Po tem zakonskem tekstu bo zamrznet osebni dohodki od 1. avgusta letos dalje, zadevala samo organizacije, katerih lanski osebni dohodek na zaposlenega je dosegel 1.630 dinarjev oziroma je bil za 30% nad povprečjem osebnega dohodka v republiki.

Omejitev vključuje delovne organizacije, ki zaposlujejo skupaj 20% zaposlenih na Hrvaškem.

KREDIT

ZA 15.000 ŠTUDENTOV

Na Hrvaškem povečujejo obseg kreditiranja študentov in dijakov

Hrvaški republiški sklad za kreditiranje študentov bo v novem šolskem letu podelil 7.500 kreditov več kot doslej. Od tega bo 4.000 kreditov razdeljenih med študente, dijake srednjih šol pa bodo prejeli 3.500 kreditov. Povprečna višina študentskega kredita bo znašala 450 dinarjev, srednješolci pa bodo prejeli povprečno 380 dinarjev, ali za dobrih 20% več kot v minulem šolskem letu.

Republiški sklad uvaja nov način podeljevanja kreditov z

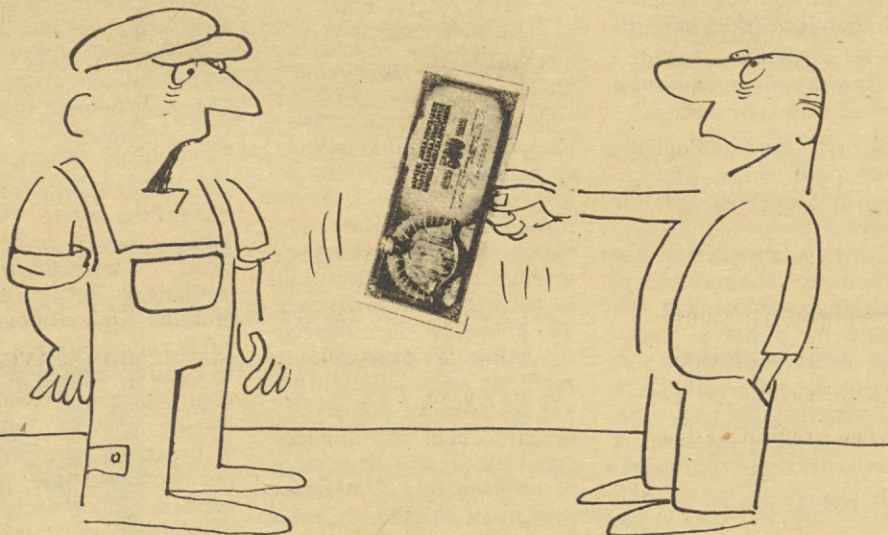
namenom, da bi dosedanja proračunski sistem nadomestili z novim samoupravnim dogovorom sklada, zainteresiranimi delovnimi organizacijami in občinskimi. Sklad je doslej podpisal ustrezne pogodbe o vzajemnem financiranju s 50 večjimi podjetji in skoraj z vsemi občinskimi skupščinami. Sklad med drugim zagotavlja, da bo na vsak dinar delovnih organizacij dodal še en svoj dinar, pri dijakih pa 2 dinarja.

LILET

TOVARNA OBUTE
MARIBOR
INDUSTRIJSKA
ULICA 5

IZDELUJEMO MODNO ŽENSKO OBUTEV
PRIPOROČAMO SE S SVOJIMI PRODAJALNAMI
V MARIBORU, ŽALCU, REKI, SISKU,
BEOGRADU IN KIKINDI

A. Novak

- Si ga že videl?
- Že, v časopisu. Pa tudi imel bi ga lahko. Celo dva, a kaj, ko bi celo plačo zapravil zanj . . .

TE DNI
SO REKLI

Predsednik Gospodarske zbornice SRS Leopold K...

na tiskovni konferenci: „V Sloveniji soglasno ukrepi, ki jih je sprejel četudi bodo nekatere gospodarske organizacije z njimi zadete. Seveda pa bomo morda kateri izmed njih vplivati proti temeljni stabilni usmeritvi. Prav zato pričakujemo še dodatne tovrstne ukrepe.“

Omejitev investicij se ne smela ustavi le pri nepokornolozbah, temveč bi morali odložiti tudi vsa tista vlaganja niso ekonomska oziroma nutno preveč obremenjujejo položaj kapitala. Gradbeni podjetja se bodo morala zato usmeriti predvsem v gradnjo stanovanj in cest ter drugih objektov za katere so na voljo skladi.

Veliko spodbudo za gospodarstvo lahko pomeni v prihodnje vračanje proračunskih presežkov, ki bodo namenjeni vsem za stimulacijo izvoza proizvodnje. Toda v prihodnje spodarstva lahko sploh pričeli nastajanje teh presežkov.

Soglasni smo tudi z več obdavčenjem luksuznih izdelkov, sploh pa bi morali uvožene izdelke bolj obdavčiti. Zato se je gospodarska zbornica odločila, da bo septembra pripravila sestanek z vsemi venskimi uvozniki in se z njimi dogovorila, katerim izdelkom uvoza bi se lahko v prihodnje odpovedali.

Sekretar sveta ZSJ Marjan Rožič v „Privrednom pregledu:

„Nelikvidnost povzroča prave, delovnih organizacijah potrošniških občutek negotovosti ter jih navaja na novo porabo na stalen pritisk na trg, ne da upoštevajo razpoložljivi dohodek. Ni potrebno posebej udarjati, da je nelikvidnost znak, da naše gospodarstvo ni tržnega značaja, saj tržna gospodarstva ne poznajo problema likvidnosti. Tržni mehanizem našemu sistemu gospodarjenja deluje v skladu z zakonitostmi tržišča, to pa spodbuja etično in administrativno delovanje ter zmanjšuje akcijsko samoupravljanje. Sindikati vajo, da se pri sprejemanju ukrepov za stabilizacijo na vseh področjih, saj ima nestabilna svojo ekonomsko in družbeno jedro.“

Predsednica CK ZKH Savka Dabčević-Kučar v sestanku s predsedniki in sekretarji medobčinskih konferenc ZK Hrvaške:

„Politiko kreditov, še posebej potrošniških kreditov, moramo proučiti tudi s stališča njihovih socialnih učinkov. ZIS je davno sprejel številne ukrepe, mojim pravilne, s katerimi omejimo kredite, denimo za avtomobile, vikende, za potovanja v inozemstvo, kar vse pomeni prelivanje sredstev in pripirano porabo tistih zaposlenih, ki imajo višje dohodeke. Izdelati moramo takšno davčno politiko v naši republiki, s katero bomo podprli dohodek dela, bolj pa obdavčili vse tiste dohodeke, ki niso pridobljeni delom, ter zagotoviti učinkovito akcijo proti špekulaciji in davnim utajam.“

BRESKI
POHIŠTVO

PODOBE NAŠEGA ČASA

Pri nas ne odlikujemo vseh ljudi, ki zaslužijo to ali ono medaljo. Kdo bi vedel, zakaj ne!? Eno pa je jasno: pogosto ni pri roki pravih predlogov. In to vrzel si bom zdaj prizadeval odstraniti z opisom ene izmed značilnih sej v avgustu za eno izmed značilnih akcij v avgustu. Naj se ve, kdo je vzdržal na fronti aktualnega dela in tudi, kdo je vrzel puško v koruzo in se šel namakati na morje ali lenarit v hribe.

— Poklicati sem vas dal, začne sekretar, da bi se prešteli. In ker ni direktorja.

Nekdo blekne: — Popis prebivalstva!

— Če mačke ni...

— Prosim lepo! Izredno mi je bilo tudi rečeno, ali ne Lenka, naj se kdaj pa kdaj ugotovi, kaj kdo počne?

Tajnica Lenka si nepri-
zadeto manikira nohte.

— Ne pretiravaj!

— Če že nočete zlepa, bomo šli po vrsti, kakor kdo sedi. Lenka, ti pa steno-grafiraj. Stefan, prosim!

Zdolgočasene obraze končno oblije val ustvarjalnega razmišljanja.

nahajam v fazi intenzivnega razmišljanja o umestnosti ali neumestnosti naših prihodnjih poslovnih potez, pove preudarno tovariš Jože, šef komercialne. Dognal sem, da bo treba poslovne prijeme razdeliti na tri faze: prvič na fazo proučevanja potreb trga, drugič na fazo opre-

vrsti. Boš tudi za partijo povedal ali samo za sindikat?

— Pa bom tudi za partijo, če je treba. Kot veste, je Miha na rednem in študijskem dopustu in me je zato prosil, naj hodim zraven, če bo za partijo kaj prišlo od zgoraj ali od zunaj in da lahko govorim tudi v imenu

dilo. To je, mislim, vse, jutri pa grem tudi jaz na dopust.

— A kdo bo mene nadomeščal, se sekretar vznemiri.

— Jaz imam avionsko že v žepu, pove komercialni.

— Jaz bom tu! reče tajnica Lenka. Z zaročencem greva v hribe šele septembra, ko bo najhujše mimo.

— Misliš, da bi slo, vpraša sekretar šefa komercialne.

— Mislim, da bi! Dve leti je že pri direktorju; ve, kaj je treba ob takšnih situacijah kateremu reči.

— Kaj pa poslovnim strankam? vpraša Lenka za vsak primer, čeprav ve.

— Na poslovnem potovanju!

— Pa prijateljem?

— Na žalost: šele septembra bo tu.

— Potem res lahko gremo, vpraša komercialni veselo.

— Ja, kar! Glavno, da ostane nekdo pri telefonu. Naše naslove v avgustu pa, če bi se zgodilo kaj posebnega, ima Lenka v svoji beležki. Ali ne Lenka!

— Ja, tovariš sekretar.

VINKO BLATNIK

JUNAKI DELA

— Jaz, kot veš, že ves čas, od zadnje seje sem, delam na koncipiranju nalog na osnovi dveh zapisnikov, reče Stefan, tajnik samoupravnih organov. Izkristalizirane predloge iz razprave je treba ustrezno osmisлити, predno jih bomo predložili direktorju in kolegiju. Zadnje dni pa delam tudi na koncipiranju posebnega dopisa za obratne delavske svete. Ko bodo ljudje prišli z dopusta, ga mislim predložiti direktorju, nakar bi lahko šel na teren.

— Dobro! Jože?

— Jaz se pa že dlje časa

deljevanja naših možnosti za kritje teh potreb in tretjič na fazo realizacije trenutnega akcijskega programa komercialnega sektorja. Še naprej pa ostaja odprto pereče vprašanje nerealiziranih zalog v naših skladiščih.

— Je prišlo kaj o teh zalogah v javnost?

— Kolikor vem, ne!

— Naj tudi ne gre! Direktor je še posebej naročil, ali ne Lenka, da so zaloge naša interna stvar in da je treba inventurne podatke obravnavati kot poslovno skrivnost. Naprej! Janez, še ti si na

partije. Kar se torej tiče partije, mislim, da je treba, tako kot je že bilo zgoraj rečeno, okrepitev osebno odgovornost za stvari, ki se delajo ali pa se ne delajo, ali pa je treba iti ven. A kar se tiče sindikata gredo stvari dokaj v redu in se pravkar podpisujejo samoupravni dogovori. Kot veste smo regres pravočasno razdelili in je lahko šla večina kolektiva na dopust, zato kakšne posebne aktivnosti ni mogoče organizirati pa naj se človek še tako naperja. Mislim, da bo veliko bolje, ko se bo malo ohla-

KAJ NAS VČASIH MOTI

Najprej smo opazili v nekaterih boljših trgovinah, pravzaprav v njihovih lepih izložbah: ob razstavljenem blagu ni bilo cen. Slišali smo tudi pojasnila: označene cene bi pokvarile estetski videz izložbe. Najbrž ni nihče interveniral, zato so cene opustili tudi pri naslednjem urejanju izložbe. In potem, kar pač velja za enega, naj velja za drugega, tako so ravnali v sosednji trgovini, nato pri konkurenci. Zdaj že marsikje mislijo, da označevanje cen pri blagu v izložbi sploh ni važno, da je nepotrebno, saj ponudba deluje tudi brez cene.

Huje pa je, če cen ni na blagu v trgovini. Kupec vpraša prodajalko, ki potem poskuša najti listek s ceno, a zaman, ker ga pač ni. Zanimivo pa je, da ponavadi njena kolegica vselej ve za ceno na pamet in jo takoj strese iz rokava. „Bo že držalo,“ se mora sprizniti kupec in odšteti zahtevani znesek.

Še huje pa je v zasebnih trgovinah. V tistih na Starem trgu v Ljubljani namreč, kjer obrtniki prodajajo svoje izdelke. Ogledate si blago v izložbi, pas, torbico ali kaj podobnega, blago vam ustreza — cene pa spet ni v izložbi. Stopite v trgovino. Mladi mož ali dekle vam pove ceno za izdelek: denimo 45 dinarjev. Malo še premišljujete, mladi mož ali dekle streže medtem drugim kupcem, ko se pojavi starejši možakar, brzas lastnik, oče miadega moža ali dekleta ali pa delodajalec. Nekako iz navade ponovite: Koliko ste že rekli? Mož pogleda, potipa svoj izdelek, malo pomisli in pove: 37 dinarjev. Cena je padla s 45 na 37 dinarjev. Nakup bo torej uspešen!

Ko pa odhajate iz trgovine, vas nekaj vseeno grize. Kot da nekaj ni v redu. Ali res ni?!

D. D.

ANDREJ ULAGA

Prizadevanja, ki bi jih veljalo bolj podpreti, kot pa smo jih doslej

Obiskali smo prvi in edini družabno-rekreativni klub v Sloveniji ● Klub Slovan je v nekaj mesecih potrdil upravičenost obstoja ● Bodo prizadevanja podprli tudi tisti, ki bi jih najprej morali?

Družabno rekreativni klub Slovan v Ljubljani je pravzaprav edini te vrste v Sloveniji. Čeprav se je rodil šele lani v novembri, združuje v svojih vrstah že dvanajst delovnih organizacij in blizu štiristo posameznikov...

Od kod pravzaprav zamisel o ustanovitvi družabno rekreativnega kluba? Od kod potreba po neki posebni športno-družabni dejavnosti, ko pa imamo vendar že toliko športnih društev?

VSAKOMUR PO NJEGOVI ŽELJI

„Kodeljevo, kjer domuje Slovan, šteje med naše še vedno redke urejene športne parke. In v želji, da bi vse to, kar je bilo zgrajeno s pomočjo delovnih organizacij, približali tudi zaposlenim, to je tistim, ki so tako rekoč vse financirali iz svojega žepa, smo lani ustanovili družabno rekreativni klub...“ nam pripoveduje Marjan Rožanc, edini uslužbenec kluba. „Seveda je rekreativni klub povsem odprtega značaja in temelji na svobodni izbiri dejavnosti. Nekateri so pri nas zato, ker radi plavajo, drugi, ker radi igrajo tenis, tretji, ker se navdušujejo za smučanje. Vsak se pač ukvarja s tem, kar mu je najbolj pri srcu. Razumljivo vse v okviru možnosti, ki jih nudi športni park Kodeljevo...“

Osnovna misel, ki je vodila

ustanovitelje kluba, je torej bila: park z vsemi svojimi napravami, objekti in možnostmi za oddih in rekreacijo približati delovnim ljudem. Čemu bi dragi športni objekti služili le peščici izbrancev, peščici ljudi, ki se ukvarjajo s športom le zaradi rezultatov?

„Letna članarina znaša tristo novih dinarjev. To je na videz kar dosti, dejansko pa malo...“ razlaga Marjan Rožanc. „Če rečem, da s članarino ne moremo kriti dejanskih stroškov, ki jih ima klub, sem po-

vedal veliko. Članom kluba so na voljo vsa igrišča, in teh ni malo, pokrit plavalni bazen, velika telovadnica na Visoki soli za telesno kulturo, atletski stadion in še marsikaj. Prirejamo tudi različne tečaje, za katere vlada med ljudmi presenetljivo velik interes...“

„In kateri objekti so najbolj zasedeni, za katere športe se člani družabno rekreativnega kluba Slovan najbolj navdušujejo?“

„Zanimivo in obenem presenetljivo je, da so želje delavcev po športni rekreaciji presenetljivo velike. Veliko večje, kot si marsikdo izmed nas pred-

stavlja. Že danes, ko smo pravzaprav z vsem skupaj šele začeli, ugotavljamo, da so naše, sicer ne preveč skromne kapacitete, manjše od povpraševanja. Imamo, denimo, le tri igrišča za tenis. Če bi jih imeli dvajset, bi jih imeli po vsej verjetnosti še vedno premalo. Podobno je s pokritim plavalnim bazenom. Zares škoda, da so za zdaj naše možnosti še vedno tako zelo omejene in da ljudem ne moremo nuditi vsega tistega, kar bi si želeli in kar bi potrebovali...“

Kljub temu upravičuje svoj obstoj. Uspelo nam je vzpostaviti neposreden stik z delovnimi ljudmi in kolektivi. Klub je uspel v tem, da nudi ljudem tisto, kar so doslej zastoj iskali pri različnih športnih organizacijah, pri Partizanu, pri športnih klubih, ki žal, še vedno kažejo interes le za mlade „perspektivne“ ljudi.

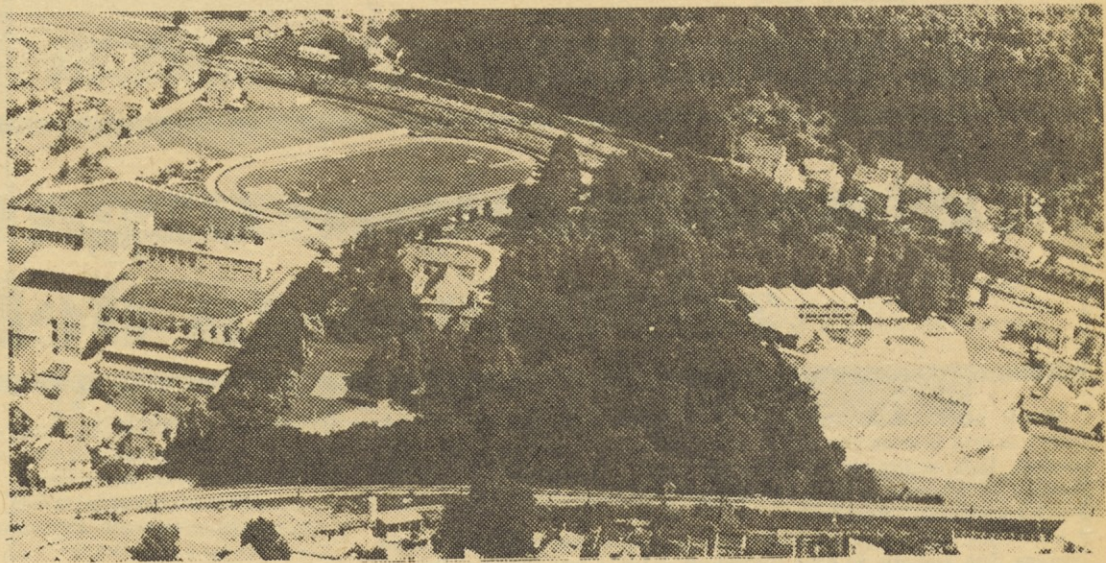
ZAKAJ NEKATERI STOJE OB STRANI?

„Škoda, da ne najdemo skupnega jezika s sindikalnimi organizacijami...“ nam potoži Rožanc. „Prepričan sem, da bi morale prav sindikalne organizacije, od tistih v delovnih kolektivih pa tja do republiškega sindikalnega sveta, pokazati kar največ interesa in razumevanja za dejavnosti, ki jih goji naš klub. Drugače rečeno: v naših prizadevanjih ostajamo nekako

osamljeni in nismo deležni podpore tistih, ki bi jo nam bili v prvi vrsti dolžni ponuditi. Radi bi se namreč lotili novih akcij, radi bi preizkusili še druge mikavne prijeme, ki so povsod v svetu naleteli na plodna tla, pa si ne moremo pomagati. Še enega samega strokovnega sodelavca si ne moremo privoščiti...“

Ne glede na težave, v katerih živi in dela družabno rekreativni klub Slovan, gleda vodstvo te edinstvene organizacije pri nas z optimizmom na prihodnost. Načrti so veliki. In veljalo bi jih posnemati, predvsem pa podpreti.

„Morali bomo prerasti v servis, ki bo sposoben ustreči željam delovnih organizacij oziroma posameznikov, naš dokončen cilj pa ne bi smel biti le v solidnem nujenju vsakovrstnih uslug, temveč tudi v tem, da bi našel vsak človek v našem parku košček svojega doma. Več bi morali ustvariti za družabno življenje. Še bolj bomo morali poskrbeti za poglobljanje medsebojnih odnosov vseh, ki so že oziroma še bodo postali naši gostje. Tudi to je namen našega kluba...“ razmišlja in kuje načrte Marjan Rožanc.

Pogled na del objektov družabno-rekreativnega kluba Slovan

V založbi ČZP »Delavska enotnost« je izšla knjiga:

»Drugi kongres samoupravljalcev Jugoslavije«

Knjiga obsega dva dela z naslednjo vsebino:

- uvodni in sklepni govor tovariša Tita
- referat Edvarda Kardelja na plenarni seji II. kongresa
- uvodne obrazložitve predsednikov kongresnih komisij — tovarišev Dušana Petrovića-Saneta, Milentija Popovića, Kira Gligorova in dr. Vladimira Bakarića
- poročila o delu komisij
- izvlečke iz vseh razprav slovenskih delegatov
- razpravo predsednika ZIS Mitje Ribičića
- resolucije in odloka kongresa
- spisek vseh delegatov na kongresu iz SR Slovenije

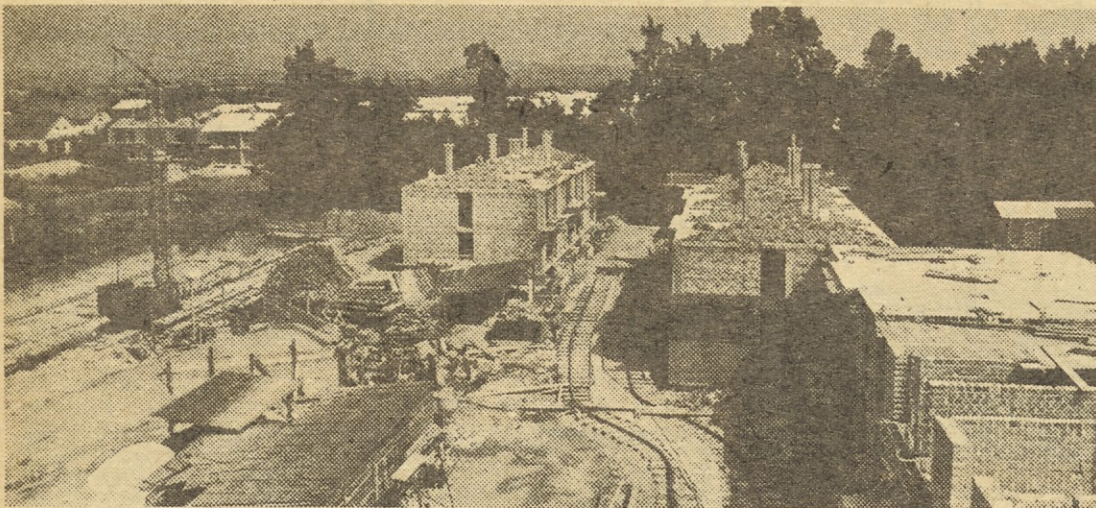
CENA OBEH DELOV KNJIGE V PREDNAROČILU JE 36 DINARJEV.

Nepreklicno naročam pri ČZP »DELAVSKA ENOTNOST«, Ljubljana, Dalmatinova 4
..... izvodov knjige »II. KONGRES SAMOUPRAVLJAVCEV
JUGOSLAVIJE« po ceni 36.— dinarjev in ..... izvodov
glavnega referata Edvarda Kardelja po ceni 8.— dinarjev.

Račun bomo poravnali po prejemu knjig.

V ..... dne 1971

Podpis in žig
(za pravne osebe)

Nič več zajcev v Zajčji Dobravi

V Polju pri Ljubljani raste novo stanovanjsko naselje MS-10. Sto pedeset vrstnih hiš bo zrastle v No-

vem Polju. V organizaciji „Soseske“, podjetja za urejanje stavbnih zemljišč Bežigrad-Moste, ki je pripravilo

načrte in bo naselje tudi komunalno uredilo, izvajajo gradbena podjetja Zidar Kočevje, Agroobnova Ljubljana in Megrad Ljubljana. Hiše bodo v glavnem četverčki in osmerčki. Vsaka bo imela približno 150 kv. metrov stanovanjske površine. Zgrajena do tretje faze stane blizu 180.000 dinarjev. Za marsikoga je praktična stran nakup take na pol dograjene hiše prav gotovo v tem, da jo lahko dograjuje postopoma, po svojih finančnih možnostih.

Gradbeno podjetje Zidar iz Kočevja je lani zgradilo 22 takih hiš, letos pa jih gradi 32.

„Letos smo začeli z gradnjo meseca maja,“ je povedala Jelka Fartek, gradbeni tehnik in vodja delovila. „Sedemdeset nas je od Zidarja in do konca leta moramo končati. No... V enem mesecu smo jih dvignili šestnajst in če ne bo večjih težav z nabavo, predvsem cementa, nekatere opeke in železa, bomo dokončali... Pa o tem ne pišite, saj tako rado pride kaj vmes.“

Sto pedeset bo novih hiš in toliko družin bo rešilo svoj stanovanjski problem v novem naselju. Gozdnička ob železniški progi. V naselju, ki ga imenujejo MS-10 – Zajčja Dobrava.

A. AGNIČ

NOVA POT DO NOVIH STANOVANJ

V republiški skupščini že pripravljajo zakon o programiranju in financiranju graditve stanovanj in o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu

Kot je znano, so delovni ljudje v celoti podprli izhodišča za sestavo resolucije o nadaljnjem razvoju našega stanovanjskega gospodarstva, ki jo je v javno razpravo posredovala republiška skupščina. Ta podpora je prišla prav zlasti sestavljalcem predlogov novih zakonov s področja stanovanjskega gospodarstva, ki jih mora v predpisanem roku sprejeti vsaka republika.

Tako v republiški skupščini zdaj že pripravljajo zakon o programiranju in financiranju graditve stanovanj in zakon o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu.

Osnutek zakona o programiranju in financiranju graditve stanovanj se opira na načelo temeljnega zakona o usmerjanju in izločanju sredstev za stano-

vanjsko gradnjo, ki so usklajena tako z izhodišči za resolucijo o nadaljnjem razvoju stanovanjskega gospodarstva Slovenije, kakor tudi z načeli o financiranju stanovanjske graditve, opredeljenimi v teh izhodiščih. Osnova za usmerjeno financiranje in graditev stanovanj je občinski srednjeročni program stanovanjske graditve. V osnutku zakona je predpisano, da morajo ta program obravnavati zbori volivcev in zbori delovnih skupnosti, prav tako pa so v njem našti obvezni elementi srednjeročnega programa, z določbo, naj republiški sekretar za urbanizem s svojimi predpisi izda metodologijo za njegovo izdelavo. Temeljni cilj novega zakona bo, da bo iz različnih virov zbrani stanovanjski ka-

pital usmeril in namenil za uspešneje oblikovanje srednjeročnega programa stanovanjske graditve.

Pomembnejši kot omenjeni pa bo bržčas zakon o družbeni pomoči v stanovanjskem gospodarstvu. Po predlogu tega zakona naj bi bil sistem družbene pomoči celovit in naj ne bi vseboval samodelne nadomestitve stanovanjske najemnine za zmanjšane zbrane dohodke. Zastavljeno naj bi bilo tako, da bo delovnim občanom tudi organizirana pomoč pri odplačevanju stanovanjskih posojil, pri kreditiranju graditve najemnih stanovanj, pri namenskem varčevanju, tako bo mogoče v največji meri vključiti v vlaganja odpravo stanovanjskega problema, razumljivo, ob smotorno organiziranem družbeno usmerjanju in pomoči.

Vse oblike družbene pomoči pri gradnji stanovanj bodo temeljile na sistemu referenciranja občanov glede njihovo premoženjske razmere, kar bo nedvomno zagotovilo smotorno uporabo v ta namen zbranih sredstev in s tem optimalni materialni ter družbeno politični učinek.

D. P.

Koga ščititi?

(Nadaljevanje s 1. str.)

merjih oziroma uveljavitev izjem, ki že veljajo za rudarstvo in cestni promet. Rudar, ki kadi v jami, in šofer, ki pijan sede za volan, sta lahko takoj odstranjena z delovnega mesta. Železničarji zahtevajo, da to v bodoče velja tudi za pijanega strojevodjo, odpravnik vlakov in druge. Tisti, ki so odgovorni za varnost železniškega prometa, bi po njihovem mnenju morali dobiti možnost izrekanja mandatnih kazni oziroma uveljavljanja takojšnjih disciplinskih ukrepov proti vsem tistim, ki samoupravni sistem razumejo kot anarhijo, ki meni, da jih samoupravljavske pravice odvezujejo od nujnega spoštovanja prometno tehničnih predpisov. Upajmo, da bodo pristojni dejavniki učinkovito ukrepali in železničarjem omogočili da vprašanje odgovornosti za varnost prometa zaostrijo tako, kot je potrebno. O tehnični opremljenosti naših železnic skoraj ni vredno izgubljati besed, saj je splošno znano, da zaostaja za nami v Evropi samo še Albanija. Manj kot deset odstotkov naših prog dovoljuje hitrost

prometa nad 100 km, dve tretjini prog pa samo do 80 km. Dve tretjini tovornih vagonov je starih več kot 40 let in bi jih morali pravzaprav izločiti iz prometa, kar pa bi seveda pomenilo strašen udarec za gospodarstvo. Remont starih kapacitet na železnicah stane skoraj polovico toliko, kolikor bi stala nabava novih zmogljivosti, za katero pa železnice niso sposobne. Samo še nekaj: na jugoslovanskih progah je kakih 1500 mest, kjer se križajo vlaki, kjer navovarjajo in izovarjajo blago, samo na 123 takšnih mestih pa imamo rešne signalno-varnostne naprave, ki zagotavljajo varnost prometa...

Iz tega bi najbrž lahko zaključili, da je ogromna večina železničarjev več kot prizadevna in disciplinirana, saj bi sicer bilo še več tragedij, kot jih je bilo do zdaj. Prav gotovo pa lahko iz navedenih dejstev o obupni zastarelosti naših železnic zaključimo, da dosedanje prazne obljube o njihovi pospešeni modernizaciji med drugim vse bolj in vse hitreje porajajo tudi tragedije, za katere bi bilo nepravilno obsojati samo železničarje.

MILAN POGAČNIK

DOPISNIKI POROČAJO

TAM ZA ZDRAVJE SVOJIH DELAVCEV

Predstavniki mariborske Tovarne avtomobilov in motorjev so se dogovorili z Zdravstvenim domom Maribor, da bo podjetje prispevalo svoja sredstva za preureditev obratne ambulante v tej delovni organizaciji. Denar je že zagotovljen, kar kaže, da se tovarna avtomobilov zavzema za čimprejše izboljšanje delovnih razmer v obratni ambulanti. Preurejena ambulanta bo imela v prihodnje štiri sobne urejene ordinacijske sobe z ustreznimi čakalnimi. Uredili bodo tudi posebne prostore za fizikalno terapijo, prevozovalnico, prostor za elektrokardiogram in avdiografiranje.

D. P.

V sredo, 11. t. m., je bilo pristaniško posloje na letališču Brnik tako kot že velikokrat v tem letu – spet premajhno. Z boeingom 707 družbe Pan American je prišlo na obisk v svoj „stari kraj“ kar 173 ameriških Slovencev. Kompas, ki je organiziral njihov prihod, bo rojakom že v nedeljo pripravil izseljeniški piknik v Radomljah pri Kamniku, nakar bodo odšli rojaki iz Amerike na potovanje s Kompasom po Jugoslaviji in tujini. Pred odhodom domov jim bodo pripravili še piknik v Ribnem pri Bledu. V Kompasovem angažmaju bo letos obiskalo domovino 2000 ameriških rojakov. In še ena zanimivost: tokrat so izseljenici prispeli z letalom, ki mu je ameriška družba dala ime Jet clipper Slovenia!

Status temeljne organizacije združenega dela

Minula praksa statutarnega urejanja samoupravnega položaja delovnih enot v sestavi delovne organizacije je bila pogosto nezakonita in celo protustavna. Tudi na straneh našega tednika so bile objavljene kritike „komercialnega mešetarnjeja“ s statusom organizacijskih delov, zlasti tistih v sestavi večjih gospodarskih organizacij.

Odločujoč dejavnik pri opredeljevanju samoupravnega položaja organizacijskega dela podjetja je bil v preteklosti delavski svet podjetja. Dejanski vpliv oziroma uveljavljanje interesov delavcev v enoti glede njenega samoupravnega statusa pa je bil močno okrnjen. Razlog za to je bil v tem, da je ustava pred uveljavitvijo XXI. in XXII. amandmaja dopuščala široke možnosti pri urejanju samoupravne organizacije v podjetju. Uresničevanje skoraj vseh samoupravnih pravic je bilo možno poveriti izvoljenim organom podjetja, tudi če je v podjetju združevalo svoje delo več tisoč delavcev. „Manipuliranje“ s statusom organizacijskih delov podjetja je tako praktično marsikje pomenilo protustavno odtujevanje pravice neposredno odločati o delitvi dohodka, onemogočalo je dejanski vpliv na urejanje delovnih razmerij v enoti in drugo. Raven podjetja, ki je bila po ustavnih določilih temeljna raven za določanje celotne samoupravne zgradbe v podjetju, pa je pogosto z namišljenimi „skupnimi interesi podjetja“ onemogočila večjo samoupravno, s tem pa tudi gospodarsko uveljavitev posameznega organizacijskega dela v sestavi delovne organizacije – delovne enote.

Ob takšnih pojavih minule prakse se kajpak zastavlja vprašanje, v čem ustavni amandmaji take negativne pojave omejujejo ali celo preprečujejo. Kakšen je vpliv delovcev, ki združujejo svoje delo v delu delovne organizacije na urejanje njenega samoupravnega položaja?

Ustavni amandma XXI. zlasti v prvem odstavku druge točke v načelu enotno opredeljuje statutarni položaj vseh tistih organizacij, ki bodo v skladu s temi določili ustanovljene kot temeljne organizacije združenega dela. Enotna opredelitev statusnega položaja temeljnih organizacij združenega dela se izraža v naslednjih ustavnih organizacijskih in vsebinskih temeljih:

1. Temeljna organizacija združenega dela je temeljna oblika združenega

dela – torej temeljna oblika združevanja dela v naši družbi nasploh.

2. V temeljni organizaciji združenega dela delavci na podlagi svojega dela neposredno in enakopravno urejajo

- medsebojna razmerja pri delu,
- upravljajo zadeve in sredstva družbene reprodukcije,
- odločajo o dohodku in
- odločajo o drugih vprašanih svojega družbenoekonomskega položaja.

Urejanja medsebojnih odnosov pri delu, upravljanje zadev in sredstev družbene reprodukcije ter odločanje o dohodku so torej nesprenemljive sestavine statusa vsake temeljne organizacije združenega dela.

Spremembe temeljnega zakona o podjetjih v letu 1958 pa so vnesle novost v notranjo organizacijo delovne organizacije. Organizacijski del delovne organizacije je na temelju teh zakonskih določil lahko ob določenih pogojih pridobil tudi lastnost pravne osebe – samostojna organizacija združenega dela z lastnostjo pravne osebe. Ob tem se upravičeno zastavlja vprašanje pravne lastnosti kot sestavine statusa temeljne organizacije združenega dela. Sprva – ob predlogu besedila ustavnih dopolnil – smo menili, da ustavna intencija sloni na nerazdružljivosti temeljne organizacije združenega dela z lastnostjo pravne osebe. Temeljna organizacija združenega dela, ki samostojno stopa v poslovno-pravne odnose, mora biti tudi nosilec pravic in obveznosti, ki iz teh razmerij izvirajo. Samostojnost pri vstopanju v poslovno-pravna razmerja (potrjevanje uspeha skupnega dela kot vrednost na trgu) je pogojena torej z lastnostjo pravne osebe. Dokončno besedilo druge točke XXI. ustavnega amandmaja pa ne opredeljuje pravne osebnosti kot ene obveznih značilnosti temeljne organizacije združenega dela. Po določilih temeljnega zakona o podjetjih, ki so skladno z ustavnim zakonom za uveljavitev ustavnih amandmajev ostala v veljavi, ter po dokončnem besedilu sprejetih amandmajev (glej drugi odstavek druge točke XXI. amandmaja) pa lahko sklepamo, da je pravna oseba možna, ne pa tudi nujna ali celo obvezna sestavina statusa temeljne organizacije združenega dela.

Določilo ustavnega amandmaja, ki govori o pogojih za ustanovitev te-

meljne organizacije združenega dela ne terja kot pogoj za ustanovitev temeljne organizacije združenega dela, da bi se rezultati skupnega dela v takem organizacijskem delu potrjevali kot vrednost le na trgu (v primeru da rezultati potrjujejo le na trgu je pravna oseba nujna sestavina statusa temeljne organizacije združenega dela). Amandma dopušča, da se temeljna organizacija združenega dela ustanovi tudi tisti del delovne organizacije, v katerem se uspeh skupnega dela lahko potrdi kot vrednost znotraj delovne organizacije in je lahko na podlagi samostojno izražen; v tem primeru ni nujna pravna osebnost temeljne organizacije združenega dela, temeljna organizacija združenega dela je le del pravnega subjekta, ki ne stopa samostojno v poslovno-pravna razmerja.

Razmišljanje o tem vprašanju lahko zaokrožimo v ugotovitev, da lastnost oziroma sposobnost pravne osebe – personalni in stvarni pogoji za pridobitev lastnosti pravne osebe kažejo, da je velikokrat učinkovitejša delovna kot del širšega pravnega subjekta kot pa se preoblikovati v samostojen pravni subjekt – ni obvezna sestavina statusa temeljne organizacije združenega dela oziroma status temeljne organizacije združenega dela ni pogoj z lastnostjo pravne osebe.

S sprejemom ustavnega amandmaja se bistveno spreminja tudi položaj delavcev v delu delovne organizacije glede določanja njihovega samoupravnega položaja. Oblikovati temeljno organizacijo združenega dela, določiti njene okvire, določiti razen z ustavo opredeljenih bistvenih sestavin statusa temeljne organizacije združenega dela tudi druge sestavine tega statusa, določiti razmerja do drugih temeljnih organizacij združenega dela, do drugih družbenoekonomskih subjektov v procesu družbenih reprodukcij in drugo – vse to je po določilih XXI. in XXII. amandmaja ustavno neodtujiva samostojna delovna pravica delavcev v delu delovne organizacije. Ta pravica pa ni delovna pravica delavcev, marveč le tistemu, ki pomeni delovno celoto in v katerem se rezultati skupnega dela lahko potrdijo kot vrednost. Če so navedeni pogoji izpolnjeni, lahko delavci v delu delovne organizacije uveljavijo svoje hotenje ustanoviti temeljno organizacijo združenega dela; če pa hotenju delavcev nasprotuje delovna organizacija kot celota ali deli delovne organizacije, je to pravico mogoče uresničiti z ustavnim sporom. Na tej podlagi temelji ugotovitev, da se možnost za uveljavljanje interesa delavcev pri določanju samoupravnega položaja organizacijskega dela delovne organizacije, v katerem združujejo svoje delo in sredstva družbene reprodukcije s sprejemom ustavnih amandmajev bistveno razširja. Lahko rečemo, da je z ustavnimi dopolnili samoupravni status združenega dela postal ne le „papirnata“, marveč dejanska in neposredna samoupravna pravica delavcev v združenem delu.

PETER TO

Kulturne pustolovščine z nekulturnimi pustolovčinami so lahko celo zastoj. Foto: A. AGNIČ

Predvidevanja uresničiti

Mežiški dolini so skrbno pretresli predlog srednjeročnega načrta razvoja kulture v Sloveniji

Predlogu srednjeročnega načrta razvoja kulture v naši republiki so v Mežiški dolini posve- dokajšnja pozornost. Pred- log so podrobno proučili ter pri- jem izrekli več pripomb. Te dni pa so ocenili javno razpravo in predložili pripombe, predloge in pobude.

S predlogom srednjeročnega načrta razvoja kulture v Sloveniji v Mežiški dolini soglašajo, zlasti zato, ker dokaj dokumen- tirano prikazuje sedanje raz- mere na področju kulture in na- kazuje tudi nekatere rešitve. Manjka pa, kot poudarjajo v ra- venški občini, konkretni akcijski del programa. Treba bi bilo namreč izoblikovati kon- kretne oblike akcije. Sicer pa na Ravnah na Koroskem prevla- duje mnenje, da nikakor ne bi smeli širiti dejavnosti na po- sameznih področjih – vsaj v tem trenutku ne – pač pa najprej organizacijsko in kadrovske okrepiti delo v sedanjih obli- kah.

Da bi lahko kar najbolj do- sledno uresničevali načelo o skladnem in celovitem kultur- nem razvoju vse Slovenije, bi morali, kot poudarjajo v Me- žiški dolini, kar najbolj pod- preti tiste organizacijske oblike, ki to načelo najlaže uresni- čujejo. Pri tem mislijo zlasti na manjše, bodisi profesionalne, bodisi kvalitetne amaterske dramske, operne in glasbene

V ZAGORJU OB SAVI SE LOTEVAJO URESNIČEVANJA PROGRAMA GRADNJE NOVIH UČILNIC IN TELOVAD- NIC

SPREMENJENI NAČRTI

V zagorski občini so sprva predvidevali gradnjo nove, so- dobne osemletke. Ker pa so ugotovljali, da bi morali zanjo zbrati več kot 13 milijonov din, so opustili prvotni program in izdelali novega, po katerem bodo samo adaptirali sedanjo osnovno šolo v Toplicah, zgra- dili ob njej štiri večje učilnice s telovadnico, v Kisovcu pri Za- gorju pa na nameravajo sezidati manjše šolsko poslopje, pri za- gorski osemletki pa novo telo- vadnico.

Za bistveno spremenjen načrt se so v Zagorju ob Savi od- ločili po temeljiti presoji. Spre- membo so narekemale predvsem podražitve in potrebe po novih učnih prostorih ter telo- vadnicah. Razmere na osem- letki Toplice so namreč iz leta v leto slabše, pomanjkanje ustre- znih telovadnic na obeh za- gorskih osnovnih šolah pa ob- čutno vpliva na telesni razvoj mladine.

Kljub temu bodo morali v Zagorju ob Savi vložiti za te na-

ansamble, na potujoče razstave itd.

Ravenčani tudi opozarjajo na potrebo, da bi morale v pri- hodnje družbeno-politične organizacije bolj podpreti kul- turne dejavnosti nasploh, zlasti pa tiste, ki si prizadevajo pri- bližati kulturo mladini, obča- nom in delovnim ljudem. Ra- venčani tudi menijo, da bi bilo treba na šolah v prihodnje še bolj razvijati šolske knjižnice, republiška izobraževalna skup- nost pa bi morala v prihodnje bolj podpreti dejavnost teh ustanov. V manjših krajih ozi- roma vseh bi bile šolske knjiž- nice, tudi kulturna središča kraja. Ena od možnih poti pri- bliževanja kulture mlademu rodu, ki bi ji bilo treba posvetiti več pozornosti, so tekmovanja za bralno značko, ki jih prire- jamo v Sloveniji že enajsto leto.

In še na nekaj opozarjajo v Mežiški dolini: v predlogu sred- njeročnega programa razvoja kulture v Sloveniji je precej go- vora o kulturni izmenjavi s tu- jino, nikjer pa ni v gradivu za- slediti, kakšna naj bo konkretna kulturna pomoč našim rojakom v sosednjih državah. Opredeliti bi se bilo treba, ali je krepitev sodelovanja in pomoč naloga obmejnih občin, ali pa je to v širšem slovenskem interesu in zato tudi vsesplošna slovenska obveznost! (ma)

DZS

pripravlja

II. IZDAJO V 18 KNJIGAH

Umetnost v slikah

Posamezne knjige:

PRAZGODOVINA EVROPE
ROJSTVO EVROPE
VISOKI SREDNI VEK
POZNI SREDNI VEK
ROJSTVO NOVEGA ČASA (renesansa)
BAROK IN ROKOKO
DEVERNAJSTO STOLETJE
NAŠA DOBA
STARI EGIPET

LJUDSTVA STAREGA VZHODA
DALJNI VZHOD
BIZANC IN NJEGOV SVET
ATENE IN RIM
KRETA IN HELADA
ISLAMSKI SVET
STARA MEHIKA
INDIJA
AFRIKA IN OCEANIJA

ZBIRKA UMETNOST V SLIKAH

je prvi sistematični prikaz svetovne umetnosti, ki namesto teoretične razlage prepušča besedo sami umetnosti. Vsako sliko spremlja kratko in strnjeno pojasnilo, ki nazorno in tudi za laika razumljivo osvetljuje posamezno delo v njegovem zgodovinskem kontekstu. Ta prikaz dopolnjujejo še nadrobni podatki o posameznih ustvarjalcih, o nastanku posameznega dela, o materialu in velikosti posameznih umetnin, podatki o muzejih, kjer so dela shranjena, in o krajih, kjer so jih našli, itd.

UMETNOST V SLIKAH

je namenjena vsem, ki žele odkriti čudežni svet človekovega tisočletnega ustvarjanja in si pridobiti zaokrožen vpogled v zgodovino umetnosti. Posamezna dela – sestavili so jih avtorji svetovnega slovesa – vsebujejo razlage in informacije, ki se dobe sicer samo v strogo znanstvenih in strokovnih publikacijah, hkrati pa s pomočjo ponazoritvene metode omogočajo na lahek način spoznavanje umetnostne zgo- dovine, vso lepoto in umetniška bogastva vseh časov in narodov.

UMETNOST V SLIKAH je zbirka 18 knjig, ki imajo skupno 4800 strani in 5000 večinoma barvnih slik; v njih so predstavljena najslavnejša dela svetovnega stavbarstva, kiparstva, sli- karstva, grafike in uporabne umetnosti. Vsaka knjiga ima 264 strani republikli Nemčiji, hkrati pa tudi v Veliki Britaniji. Združenih državah Amerike, Holandiji, polusnju z barvno reprodukcijo na ovitku.

PRVA IZDAJA ZBIRKE UMETNOST V SLIKAH

je na slovenskem knjižnem trgu zbudila tolikšno pozornost, da je bila razprodana, predno je v celoti izšla. Zato se je založba odločila za

DRUGO IZDAJO

v upanju, da bo s tem ustregla vsem, ki si žele to enciklopedično zasnovano zbirko v osemnajstih knjigah. Zbirka izhaja pri založbi Hole Verlag, Baden-Baden, v Zvezni republiki Nemčiji, hkrati pa tudi v Veliki Britaniji. Združenih državah Amerike, Holandiji, Franciji in Italiji. Že ta podatek je priporočilo za zbirko.

UGODNOSTI ZA NAROČNIKE:

Prednaročniška cena za vseh 18 knjig je 2700 din. Celotni znesek lahko naročniki poravnajo v mesečnih obrokih po 60 din. V prosti prodaji bo zbirka znatno dražja. Vseh 18 knjig bo izšlo do konca 1973. leta

Naročila sprejemajo vse knjigarne, zastopniki založbe in tudi uprava založbe, če ji pošljete priloženo naročilnico v ovojnici na naslov: DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE, Oddelek „Knjižne zbirke“, 61000 LJUBLJANA, Mestni trg 25.

Naročite se že danes na UMETNOST V SLIKAH, zbirko, ki bo obogatila vašo knjižnico z izjemnimi deli kulturnega bogastva, saj gre za

NOVO ZGODOVINO UMETNOSTI, KI JO BO VSAKDO Z NAVDUŠENJEM SPREJEL!

NAROČILNICA

Obvezno naročam celotno zbirko UMETNOST V SLIKAH v 18 knjigah, vezanih v polusnje. Cena celotne zbirke je 2700 din.
Naročnino bom poravnal: – takoj – v mesečnih obrokih po 60 din.
Knjige mi pošljite na naslov: – stalnega bivališča – na kraj zapo- slitve.

(Neustrezno, prosimo prečrtajte!)

Kraj in datum:

Podpis naročnika:

NASLOV NAROČNIKA

Ime in priimek: .....

Kraj: .....

Ulica: .....

Uslužben pri: .....

ZNATNO POVEČANJE PROIZVODNJE

Glavni problem slovenjgraškega gospodarstva je v tem trenutku nelikvidnost, saj so terjatve gospodarskih organizacij skoraj za enkrat večje, kot pa same dolgujejo

Delovne organizacije v občini Slovenj Gradec so dosegle v prvih šestih mesecih letos dokaj zadovoljive poslovne rezultate. V primerjavi s prvim polletjem leta 1970 je gospodarstvo Milslnjske doline pri povečanju števila zaposlenih za 9% povečalo družbeni proizvod za 32%, za prav toliko je povečalo narodni dohodek, amortizacija je večja za 29% ostanek dohodka pa kar za 53%. Ob tem velja poudariti tudi to, da so se osebni dohodki zaposlenih v gospodarstvu – le-ti so znašali ob koncu junija v povprečju 1.292 dinarjev na mesec – v primerjavi s prvim polletjem 1970 povečali za 10%.

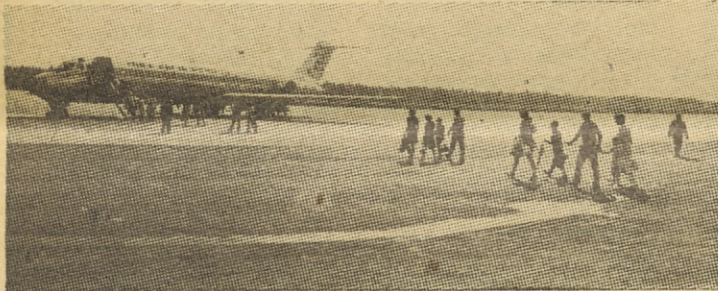
Ugotavljati je mogoče, da se v precejšnjem številu delovnih organizacij na področju občine Slovenj Gradec odločajo za obračunavanje funkcionalne amortizacije, saj je treba vedeti, da je strojna oprema v pretežni meri že močno zastarela in jo bo treba zamenjati. Pa tudi delitev dohodka vselej ne označu-

jejo težnje, da bi najprej zvišali osebne dohodke, kar pa bi ostalo, bi namenili za sklade. Ostanek dohodka slovenjgraškega gospodarstva se je namreč povečal v primerjavi z lanskim letom za več kot polovico, osebni dohodki pa le za 10%! Delovne organizacije v Slovenj Gradcu skrbno zbirajo sredstva za financiranje programov presusmerjanja proizvodnje oziroma modernizacije tehnoloških postopkov in naprav.

Seveda tudi gospodarstvu občine Slovenj Gradec ni prizanesla nelikvidnost. Občutijo jo še toliko bolj, ker v tem delu Slovenije prevladuje predelovalna industrija. Ob koncu junija letos so znašale obveznosti slovenjgraškega gospodarstva do dobaviteljev 18 milijonov dinarjev, terjatve do kupcev pa so bile skoraj za enkrat večje, saj so presegle 33 milijonov dinarjev. Stanje za zdaj po poldrugem mesecu skorajda ni spremenjeno!

(an)

S KAMERO NAOKROG

Prejšnji petek je z Brnika odletelo letalo Inex-Adria-Avio prometa v Split. Kdo bi si mislil, toda v njem se je peljala tudi Jana Zgombal, ki so jo v Splitu spoznali kot milijonto potnico tega pred šestimi leti zgrajenega letovišča.

Prav te dni pa smo zvedeli, da bodo pri AA imeli majhno slovesnost. Previdoma v petek bo namreč iz Beograda na Brnik priletel milijonti potnik Inex-Adria-Avioprometa.

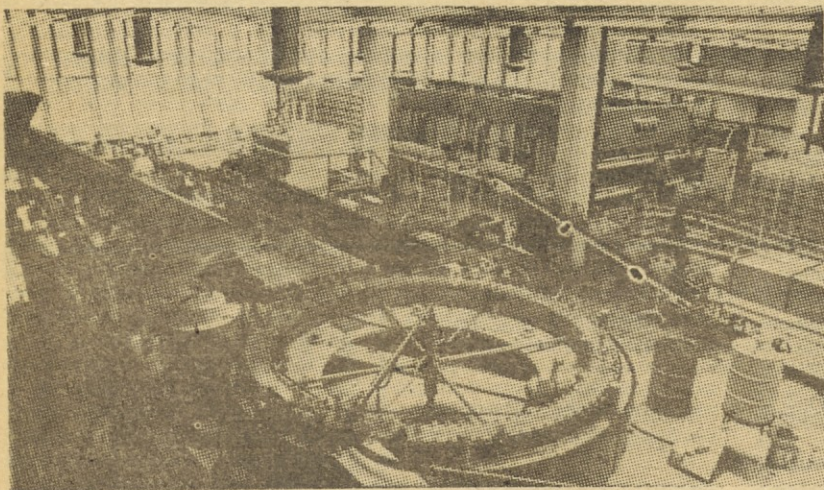
Podjetje AA so ustanovili leta 1960 s sedežem v Ljubljani. Začeli so z dvema štirimotornima letalom DC-6, od katerih vsak lahko sprejme 96 potnikov. Naslednje leto so kupili še dva enaka. S temi štirim so potem vozili vseh osem oziroma devet let. V letih 1969 do 1971 pa so kupili štiri moderna reaktivna letala DC-9, od katerih vsako lahko sprejme 115 potnikov. Sedaj pa se pogajajo za nakup zračnega velikana DC-8, ki v različnih izvedbah sprejme tudi preko 300 potnikov.

AA je začel kot chartersko podjetje. Danes ima že sezonske linije in tudi redno linijo Ljubljana-Beograd. Pa še nekaj zgovornih številok o prevoženih potnikih. Prvo leto so jih prepeljali 385, šest let kasneje 122.000, lani 212.000, za letos pa predvidevajo več kot 300.000 potnikov.

V OBJEKTIVU

Na industrijski način pogašena žeja

Pivo so poznali in ga tudi pili že stari Kelti. Način, kako so ga delali, je bil bržčas zelo preprost, v bistvu pa prav tak kot danes. Le hmelj so začeli dodajati šele v osmem

V novi moderni polnilnici piva imajo sedaj kar dva stroja. Prvi lahko napolni 30.000, drugi pa kar 45.000 steklenic na uro.

stoletju. V začetku in še dolgo potem so bile pivovarne le majhne. Še v prejšnjem stoletju je skoro vsak gostilničar tudi sam varil pivo.

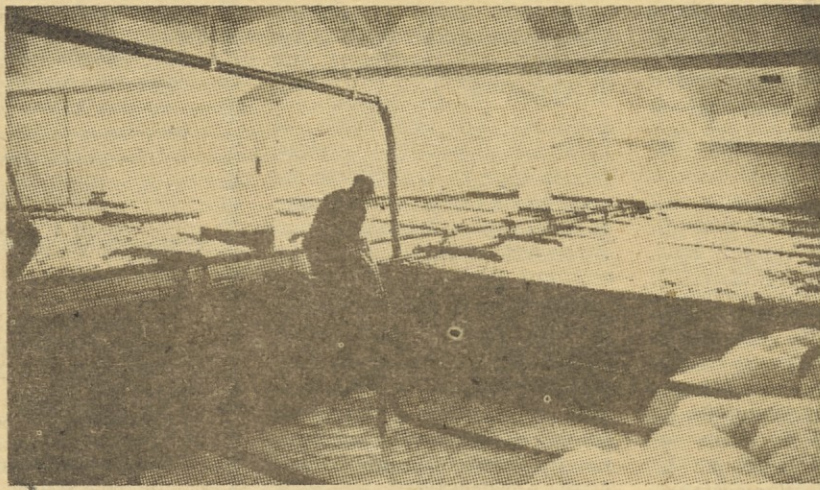
Danes je v Jugoslaviji 30 pivovarn. Ljubljanska pivovarna Union je ena najstarejših, saj obstaja že 105 let. Lahko pa se tudi pohvali, da je bilo njeno pivo leta 1968 tretje najboljšo na svetu. Bolj po naključju kot hote so poslali vzorec na takratno svetovno razstavo in degustacijo piva v Londonu. Med 2000 vzorce so dobili priznanje za tretje najboljšo.

Poraba piva iz leta v leto raste. Posebno v zadnjem času, in to kar za 10% do 15% letno. Tudi proizvodnja se povečuje. Samo podatek za Union: leta 1945 so proizvedli 45.000 hektolitrov, letos pa računajo na približno

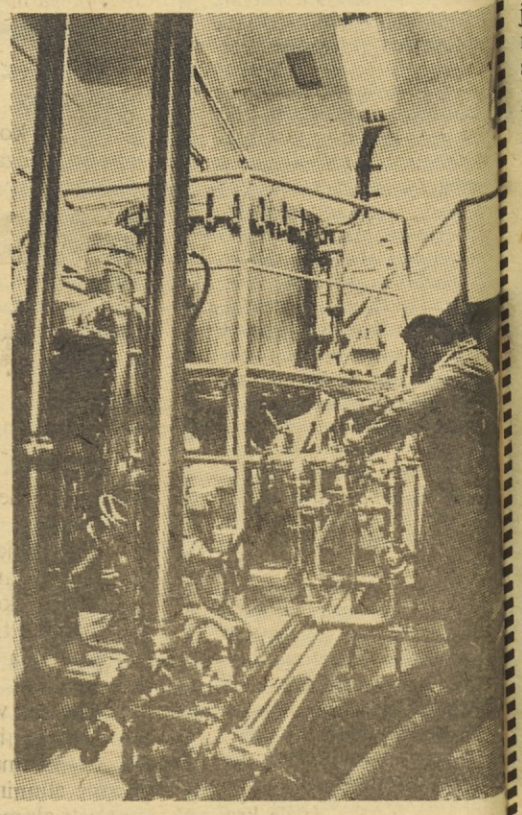
600.000 hektolitrov ali 120 milijonov steklenic. Pa še z nečim se lahko pohvalijo v Unionu. Na enega zaposlenega, vseh je 385, proizvedejo 252.000 steklenic letno, jugoslovansko poprečje pa je kakih 120.000.

Recept za pivo ni nobena skrivnost. Vsi ga delajo na enak način. Ni pa vseeno, kako se recepta držiš in tudi vsaka voda ni dobra. V Unionu imajo svoje vodnjake. In še recept, če vas zanima? Iz ječmena z delnim kaljenjem dobijo slad, ki ga zmeljejo, potem pride v osvajanje, maso razredčijo z vodo na 12% sladovine, dodajo hmelj, kuhajo, hladijo, dodajo kvasovke. Najprej vre hitro, potem ga ohladijo in vre še zelo počasi, kot pravijo, zori. Za konec ga še prefiltrirajo in natočijo v steklenice – do milijon na dan.

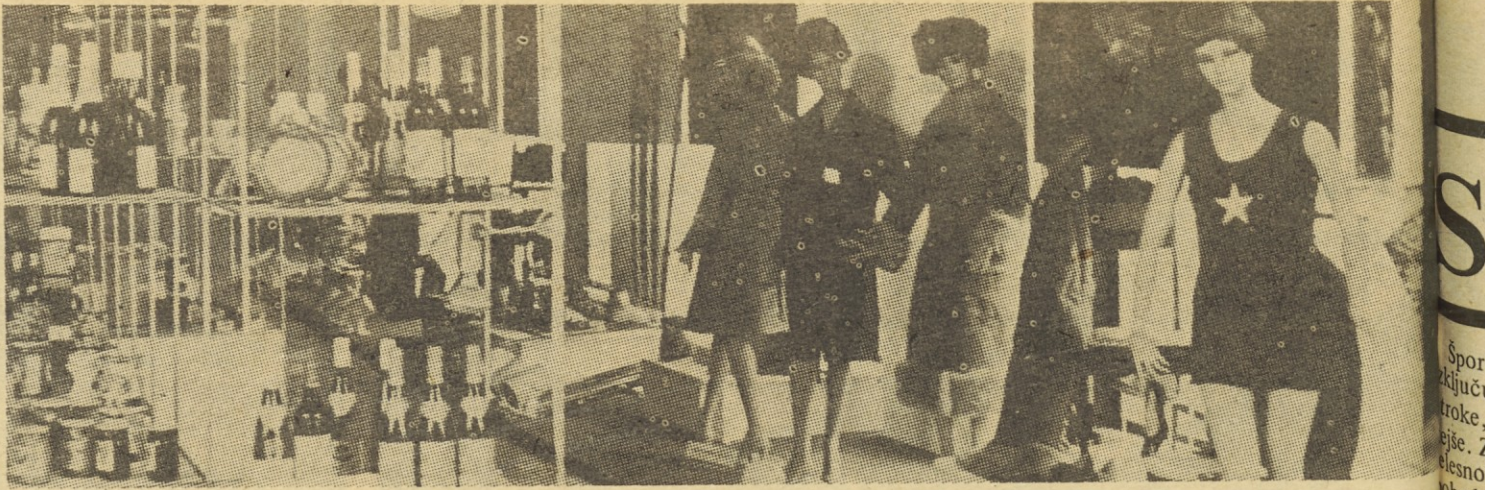
A. AGNIC

V ogromnih bazenih pivo še dodatno vre, kar mu daje boljšo aromo in okus. V teh bazenih, kot pravijo, pivo zori.

Pred zadnjim vretjem je treba pivo ohladiti. To naredijo v posebnem stroju.

Motiv iz enega od jugoslovanskih paviljonov na celovškem sejmu

Taki reveži pa le nismo!

Na letošnjem sejmu v Celovcu sodeluje blizu 1600 razstavljalcev z vsega sveta — med njimi je 24 podjetij iz Jugoslavije

Letošnji tradicionalni lesni sejem v Celovcu, na katerem sodeluje blizu 1.600 razstavljalcev z vsega sveta, je še bolj kot lani prikazal vse novosti na področju strojne opreme in končnih izdelkov v lesni proizvodnji in predelavi lesa. Že lani smo tudi ugotavljali, da smo se Jugoslavlani — čeprav imamo na sejm svoj paviljon, na tej manifestaciji kaj slabo odrezali. Letos pa je še slabše! Nekaj razstavljenih konzerv, izdelkov iz usnja in tekstila ter lesa prav gotovo ne more biti pravo spričevalo prizadevanj slovenskega, da ne govorimo o jugoslovanskem gospodarstvu. Ali je za naša podjetja avstrijski trg res tako nezanimiv?

Na sejmu smo bili minulo sredo, ko je bil tu jugoslovanski dan. Ob tej priložnosti so se zbrali številni predstavniki slovenskega, hrvaškega in koroškega gospodarskega in političnega življenja, med njimi predsednika obeh republiških gospodarskih zbornic dr. Vito Gašparovič in Leopold Krese, naš veleposlanik na Dunaju Mitja Vošnjak, generalni konzul v Celovcu inž. Karmelo Budihna in drugi. V jugoslovanskem paviljonu pa smo opazili tudi deželnega glavarja Koroške Hansa Simo, predsednika koroške gospodarske zbornice dipl. ing. Wernerja Pfrimerja in druge goste.

Tiskovna konferenca, ki jo je ob tej priložnosti organizirala slovenska gospodarska zbornica, je bila pravzaprav priložnost za kratek pregled tega, do kam se je razvilo sodelovanje med Jugoslavijo in Avstrijo, med Slovenijo in Koroško. Leopold Krese, predsednik go-

spodarske zbornice, je prvi povzel besedo:

„Blagovna menjava med Jugoslavijo in Avstrijo sicer stalno narašča, hkrati pa tudi neravnovesje v trgovinski bilanci, kajpak na škodo Jugoslavije oziroma Slovenije. O tem zgovorno povedo naslednji podatki: negativni saldo blagovne menjave med Slovenijo in Avstrijo je znašal pred štirimi leti 90 milijonov dinarjev, leto dni pozneje 126 milijonov, predlani 188 milijonov in lani že 486 milijonov dinarjev. Za Jugoslavijo pa so podatki o negativnem saldu v istem obdobju naslednji: pred štirimi leti je negativni saldo znašal več kot 128 milijonov dinarjev, lani pa že dobrih 1.255 milijonov dinarjev.“

„Morali bomo ukrepati, da se to razmerje spremeni, bodisi s povečanjem izvoza v Avstrijo ali pa z omejevanjem uvoza v Jugoslavijo,“ je Leopolda Kreseta dopolnil predsednik Hrvaške gospodarske zbornice dr. Vito Gašparovič. „Sicer bi se prav lahko zgodilo, da bi zaradi preveč neuravnovešene trgovinske bilance prišlo do zmanjševanja ravni blagovne menjave, kar pa bi nedvomno škodovalo obeh gospodarstvom.“

PREMALO OBDELUJEMO AVSTRIJSKO TRŽIŠČE

Povedati pa je treba, da tudi avstrijski trg še nima pravega „posluha“ za jugoslovanske izdelke, v zadnjem času tudi ne več za prehrabene artikle, ki so šli na tem trgu vedno zelo dobro v prodajo. Vendar ne zato, ker bi bili naši izdelki slabši od nemških, italijanskih, francoskih, saj Avstrijci kupujejo gospodinjske stroje v Zvez-

ni republiki Nemčiji, narejeni pa so bili v Velenju, v Železnikih, v Zagrebu ali kjerkoli drugje pri nas.

Odkod torej ta pojav?

Predsednik koroške gospodarske zbornice gospod. dipl. ing. Werner Pfrimer je bil zelo jase, ko je skušal izluščiti odgovor na to dilemo:

„Kupca, niti vašega niti našega — ne more prisiliti, kje naj kupuje. Povem lahko le neizpodbitno dejstvo, da slovenska in jugoslovanska podjetja še vse premalo raziskujejo avstrijsko tržišče, posvečajo mu premalo pozornosti...“

Lep dokaz za to je tudi skromna udeležba slovenskih in jugoslovanskih podjetij na avstrijskem lesnem sejmu, kjer jih je med blizu 1.600 razstavljalcev le 24.

SODELOVANJE NA PODROČJU TURIZMA

Na tiskovni konferenci je bilo izrečeno prepričanje, da so velike možnosti za sodelovanje med obema državama tudi na

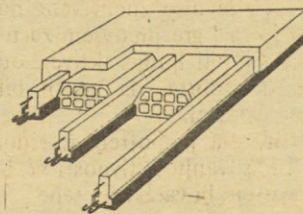
področju turizma. Posebno Slovenija in Hrvaška ter Koroška in Tirolska bi lahko uspešno delovale v gorskem in območnem turizmu.

Turistični odnosi med Avstrijo in Jugoslavijo oziroma Slovenijo so zelo dobri, saj skupno Slovenijo obe mejni deželi Avstriji, to je Koroška in Štajerska, predstavljajo širše, zaključeno turistično območje inozemsko tržišče, vse tri dežele pa imajo izredno dobre pogoje, da lahko opravljajo izmenjavo domačih in tujih gostov.

Dosedanje akcije in sodelovanje so vsekakor že obrodile zelo pozitivne rezultate: tako je že izdan skupni koledar prireditelj v štirih jezikih: Furlanski in Julijske Benecije, Koroška, Hrvaške in Slovenije. Okrepila se je medsebojna izmenjava pagandnega gradiva in sprostitekočih informacijskih podatkov po radiu in tisku. Se zlasti pa je pozitivno dejstvo, da izšli na Koroškem in na Štajerskem prospekti teh dežel tudi slovenskem jeziku.

M. ŽIVKOVIČ

MONTAŽNI STROP NORMA

OPEKARNA RADVANJE, MARIBOR

Sporočamo graditeljem, da proizvajamo polmontažne stropne sisteme NORMA tudi v zimskem času, tako da omogočimo pravočasno dobavo.

Dajemo tehnična navodila in nasvete. Priporočila se

z montažnimi obrati v Mariboru in Gornji Radgoni

POZNATE KONDICIJSKO

SPIRALO TRIM?

Športni klubi vse pogosteje vključujejo iz svoje dejavnosti kroke, ženske, starejše in šibke. Zato so potrebne s strani klesnokulturnih delavcev nove oblike, nove akcije.

Ena takih akcij se imenuje "trim". Začela se je na Norveškem in prav kmalu so jih prišli posnemati Nizozemci, Švedski, Nemci in drugi evropski narodi. Izdali so stotisoče projektove s pozivom, da bi ljudje pet malo hodili, smučali, plaval, igrali nogomet in odbojko, slovadili...

„TRIM“ TUDI PRI NAS

Po izkušnjah v zamejstvu, ostel na področju telesne kulture, smo se tudi pri nas odločili za akcijo, ki pomeni na področju množičnosti prehod od besed k dejanjem.

Ledino je zoral Družabno rekreativni klub Slovan v Ljubljani. Izdal je rdeč kartonček s kondicijsko spiralo in vsemi potrebnimi napotki. Poleg tega je poskrbel za lične značke, ki so namenjene vsem onim, ki opravljajo predpisane naloge in izpolnijo spiralo.

KAJ JE KONDICIJSKA SPIRALA?

Kondicijska spirala je v okviru trima pripomoček za izpolnjevanje telesne sposobnosti, temelji na volji in samodisciplini. Uporablja jo lahko vsakdo. In vsakdo, ki opravi zahtevane vaje in izpolni s njimi tseh sto polj, dobi od Družabno rekreativnega kluba Slovan v Ljubljani priznanja posebno značko.

In kaj vse morate opraviti? Vseh sto polj morate izpolniti v petmesečnem časovnem obdobju, pri čemer panoge izbirate sami. V poštev pridejo športi kot so: tek, plavanje, kolesarjenje, gimnastika, telodružba, smučanje, nogomet, odbojka, badminton, tenis, roketni ples, smučki teki, spretnosti, kegljanje, vrtno delo itd.

KAKO IZPOLNJUJETE SPIRALO?

Po vsaki opravljeni vaji vpišete ustrezno okrajšavo v polja

Krajevna skupnost Kidričevo si je v letošnjem programu dela zastavila med drugim tudi veliko in odgovorno nalogo, ki je ne bi mogla realizirati v letošnjem ampak postopoma v nekaj letih. Želja prebivalcev industrijskega naselja Kidričevo je namreč, da bi čimprej uredili rekreacijski center, kajti možnosti za to so več kot idealne. Pereče je le vprašanje sredstev. Pod „idealne možnosti“ računajo toplo vodo, ki prihaja iz tovarne ter lepo okolico gozdov. Dosedanji kopalni bazen je namreč že mnogo premajhen, kajti kopalci prihajajo tudi iz Ptujja in Maribora ter celo iz sosednega Gradca. Zato

Izgradnja rekreacijskega centra

si krajevna skupnost tudi na vse načine prizadeva, da bi zgradila še en večji bazen.

Medtem ko je s strani urbanistov že vse urejeno za gradnjo večjega bazena, pa je še vedno odprto vprašanje, kje dobiti toliko sredstev, predvsem v trenutni situaciji, ko tudi tovarna ne more zagotoviti potrebne dotacije. Kreditna banka Ptuj pa bi menda dala posojilo le pod pogojem, da bi bil ta bazen olimpijski.

Sam bazen bi po predvidenih predračunih veljal 100 milijonov din brez priprav. Člani sveta KS so najbolj navdušeni nad aluminijasto izvedbo bazena, kot jih imajo v Avstriji. Zato je bil sprejet sklep, da se tovarne aluminija zaprosi za posojilo s tem, da da krajevni skupnosti aluminij. Pomagale naj bi seveda tudi vse ostale delovne organizacije v občini.

M. F.

spirale (T – tek, PL – plavanje, NT – namizni tenis itd.). Od vas oziroma vaše telesne sposobnosti je odvisno, koliko polj hkrati boste izpolnili. Za eno polje velja na primer deset minut plavanja ali recimo petnajst minut kolesarjenja ali uro dela na vrtu.

Izpolnjevanje kondicijske spi-

KAKO PREJMETE ZNAČKO?

Če še niste član Družabno rekreativnega kluba Slovan, si morate pri klubu najprej oskrbeti karton s kondicijsko spiralo. Ko izpolnite vsa polja pošljete čitljivo izpolnjen karton in potrdilo o vplačilu 5 din v za-

Popoldne na Podpeškem jezeru...

rale je torej zelo preprosto. Merila seveda niso znanstveno natančna, saj gre predvsem za to, da bi dobili ljudje aktiven odnos do športa, da ne bi bili samo gledalci.

Kontrola je potrebna. Kdor pri zapisovanju aktivnosti ne bi bil pošten, bi varal sam sebe.

prti ovojnic na naslov DRK SLOVAN, Ljubljana, Koblarjeva 34. (Tekoči račun: DRK Slovan 501-8-684/1). Značko vam bo poslal klub z obratno pošto.

Značko pa lahko z izpolnjenim kartonom in vplačilom 5 din dobite tudi neposredno v pisarni DRK SLOVAN v Športnem parku Kodeljevo v Ljubljani.

POVRŠINSKI IN GLOBINSKI LOV

Površinski podvodni ribolov je torej nadvse primeren za začetnike in tudi vse tiste, ki se iz kakršnegakoli razloga ne morejo potapljati. Ribam sledimo in jih lovimo s površine. To je izvirna vaja za veliko zahtevnejši globinski lov, ko moramo imeti vse osnove prostega potapljanja tako rekoč že v malem prstu.

Za površinski lov ne potrebujemo kondicije. Kot šport ni nevaren in je nasploh razmeroma nezahteven. Kljub temu nudi začetnikom pri-

PROVOKATIVNA MOČ „TRIMA“

Kondicijska spirala „trim“ je le ena izmed mnogih dejavnosti, ki se jih je lotil rekreacijski klub Slovan. In kaj so pokazale dosedanje izkušnje v zvezi z akcijo „trim“ pri nas? Na vprašanje odgovarja Marjan Rožanc, organizacijski sekretar kluba:

„Žal, še vedno nimamo na voljo dovolj telovadnic, bazenov in drugih športnih objektov za vse tiste, ki bi se radi redno ukvarjali s športno rekreacijo. Ker se zavedamo potreb ljudi, kar nam dokazuje zanimanje za naš klub, smo začeli razmišljati o oblikah rekreacije, ki niso vezane na materialno bazo kluba, so pa privlačne in imajo provokativno moč. Trim – kondi-

cijska spirala, je le ena izmed teh akcij. Podatki o izvajanju nalog kondicijske spirale, potem ko smo jih razposlali vsem našim članom in moščanskim delovnim kolektivom, so več kot presenetljivi. Vemo že za primere, da so se celo petdesetletne ženske odločile za petminutni tek in vestno izpolnjujejo karton. Sami se sprašujemo o tem presenetljivem učinku, ker domnevamo, da je ta provokativna moč v igrivosti spirale in času samodiscipline in samokritike. Izkušnje so že tudi pokazale, da nekaterih nalog nismo najbolje formulirali in da smo nekatere panoge, ki so zelo razširjene, izpustili. Vse to velja v prihodnje pošteno premisliti. Ob tem nam bodo najbolj pomagale izkušnje in pripombe ljudi...“

V PRVEM DELU ŠPORTNIH IGER OSS CELJE JE NASTOPILO 1543 TEKMOVALCEV

Železarna in Ingrad

Že po prvem delu letošnjih sindikalnih športnih iger v Celju lahko zapišemo, da je letošnje tekmovanje zasenčilo v množičnosti vsa dosedanja. V prvem delu iger je namreč sodelovalo kar 53 sindikalnih organizacij, kar je za devet več kot lani. Če pa upoštevamo, da nastopajo nekatere organizacije združeno, sodeluje na igrah kar 80 sindikalnih organizacij...

Moških ekip je bilo lani 244, letos pa že po prvem delu 239, ženskih pa je letos 9 več kot lani. Tudi tekmovalcev, ki so sodelovali vsaj v eni panogi je letos že več. Lani je sodelovalo 1291 moških in 140 žensk, letos pa že 1401 moški in 142 žensk – skupaj 1543 tekmovalcev in tekmovalk.

Pri podatkih moramo upoštevati, da še precej panog ni bilo na programu in se bodo številke zato še precej povečale. Pri članicah in članih je bilo v vseh panogah več ekip kot lani. Pri starejših članih pa je bilo nekoliko manj ekip v malem nogometu in namiznem tenisu. Največ tekmovalcev je bilo pri malem nogometu (484). Največ ekip pa v smučanju (66), keglja-

nju (56) in namiznem tenisu (55).

Prvaki oziroma trenutno vodeči po prvem delu sindikalnih športnih iger so:

ČLANI: smučanje – Libela, namizni tenis – Ingrad, šah – Ingrad, kegljanje – Elektro, nogomet – Železnica, mali nogomet – Žična, kolesarjenje – Cinkarna.

STAREJŠI ČLANI: smučanje – Zavod za napredek gospodarstva, namizni tenis – Kovinotehna, mali nogomet – Cinkarna, kolesarjenje – Cinkarna. V jeseni bodo še enkrat tekmovali v malem nogometu in namiznem tenisu, poleg tega pa še v odbojki in streljanju.

ČLANICE: smučanje – Topper, namizni tenis – Emo, kegljanje – Železarna, kolesarjenje – Cinkarna, odbojka – Prosveta. Tekmovalci bodo ponovno v odbojki in kegljanju ter še v streljanju.

Sindikalne organizacije tekmujejo tudi za čimboljšo skupno uvrstitev v posameznih kategorijah. Skupni plasma se določi tako, da se seštejejo uspehi v posameznih panogah.

Komisija za rekreacijo in oddih pri občinskem sindikalnem svetu, ki vodi in orga-

nizira to tekmovanje, je objavila trenutni skupni plasma v posameznih kategorijah, ki je naslednji:

ČLANI: 1. Železarna 211 točk, 2. Emo 205, 3. Cinkarna 201, 4. Ingrad 199,5, 5. Aero 197, 6. Klima 192, 7. Libela 185, 8. Cetus 182, 9. Kovinotehna 162, 10. Železnica 140, 11. Žična, 12. 13. Toper in Prosveta, 14. Avto Celje, 15. Zlatarna, 16. Obnova, 17. Tehnomercator, 18. PTT, 19. Elektro, 20. Merx itd. – sodelovalo je skupno 50 sindikalnih organizacij.

STAREJŠI ČLANI: 1. Železarna 50,5, 2. Emo 50, 3. Cinkarna 47, 4. Klima 34, 5. Aero 32, Kovinotehna 28, 7. Ingrad 26, 8. Zavod za napredek gospodarstva 24, 9. Prosveta 21, 10. Nivo 20, 11. Občina 19, 12. Cetus 18, 13. Elektro 17, 14. Etol itd. Nastopilo je 22 sindikalnih organizacij.

ČLANICE: 1. Ingrad 65, 2. Toper 59, 3. Prosveta 56, 4. – 5. Cinkarna in Savinja 50, 6. Železarna 46, 7. Kovinotehna 43, 8. Cetus 38 itd. Nastopilo je 26 sindikalnih organizacij.

T. GORŠIČ

4 A B C podvodnih športov

Vsak začetek je težak. Tudi prvi sprehodi v svet brez sonca, ki ga je narava obdarila s tako bujnim življenjem, niso tako zelo preprosti. Nagaja nam maska, vanjo sila voda, steklo se nenehno rosi in sape nimamo nikoli dovolj.

Kot pri drugih športih velja tudi pri potapljanju in vseh podvodnih športih sploh načelo postopnosti: ko se naučimo uporabljati masko, ko spoznamo vse njene skrivnosti, se naučimo uporabljati še plavuti. In ko so za nami osnove plavanja in dihanja, pričnemo s prvimi vajami potapljanja. Istočasno lahko začnemo že loviti. Seveda, za začetek le na površini...

Globinski podvodni ribolov je naporen in zahteven šport. Posebno za lovce, ki so v vodi dnevno po pet, šest ur in se nenehno potapljajo petnajst, dvajset metrov globoko. Ribe iščemo in lovimo predvsem v skalnih razpokah, špiljah, pod kamni in velikimi skalnatimi bloki. Ribe namreč najraje domujejo v temnih, za podvodnega lovca težko dostopnih razpokah. Zato jih ni lahko najti, še težje pa jih je seveda ustreliti. Običajno so namreč ribe zelo plašne in se ob znaku nevarnosti nemudoma zatečejo v svoja skrivališča.

Rib torej ne lovimo na prostem! Lovimo jih pod skalami, med velikimi kosi kamenja, v razpokah... na prostem pa je izjemoma. Zato potrebujejo podvodni lovci veliko izkušenj, dobro kondicijo in ne na-

vsezadnje tudi strah jih ne sme biti! Zato tudi pravimo, da je podvodni ribolov šport pogumnih in vzdržljivih ljudi.

VRANA – RIBA ZA ZACETNIKE

Zivljenje v deset, dvajset in več metrov globoki vodi je izredno pestro, zato je tudi ulov pri globinskem podvodnem ribolovu običajno dokaj raznolik. V globoki vodi naletimo namreč v skalnih razpokah tako na vrane, konje in šarge kot tudi na mačke, murene, ugoje, orade, kirnje in včasih tudi zobatce. Medtem ko štejejo kirnje za največje lovske trofeje na našem Jadranu, pa najpogosteje naletimo pri naših sprehodih v svetu tišine na vrane, konje in šarge.

Pravimo, da je vrana ustvarjena za začetnike. Kaj lahko ji namreč pridemo „na sled“ in običajno jo tudi laže ulovimo kot druge ribe. Lepe primerke najdemo ako v dokaj plitki vodi kot tudi petindvajset in več metrov globoko. Vrane najraje plavajo same. Običajno so temnozeleno barve in jih po lenobnem in počasnem plavanju spoznamo že na daleč. Če vrano preplašimo se zateče pod skalo. Ker pa se vrane zelo radi združujejo v neposredni bližini vhoda svojega skrivališča in sodijo vrhu

tega tudi med dokaj radovedne ribe, jih razmeroma ni težko ujeti.

Zelo privlačen je lov na konja. Konj je opreznjša riba od vrane, obenem pa tudi veliko lepša. Zato je lov na konje vedno mikaven in poln doživetij. Konj zraste do 70 cm in doseže v izjemnih primerih celo štiri do pet kilogramov. Je temnorjave barve, razen po trebuhu in po robovih prsnih in repne plavuti, kjer je belo srebrne barve. Zato ga tudi v zelo mračnih luknjah precej dobro vidimo.

Tudi konj se čuti pod skalo varnega, zato ga tu kaj lahko ulovimo. Običajno živi v jatah in le redkokdaj naletimo na eno samo ribo. Pod eno skalo lahko včasih ulovimo brez posebnega naporena po več deset konj.

Tudi lov na šarga je privlačen in zanimiv. Morda še bolj kot na konja, saj nudijo celo majni šargi razmeroma dobro tarčo. Šarg ima namreč obliko ovalnega kroznika in je sive barve, zato ga tudi v večjih globinah kaj hitro odkrijemo. Na šarga naletimo v večjih skupinah ali posamično. Na odprtem šarga praktično izredno težko ujamejo, mnogo laže pa v luknji. Na velike primerke, težke tudi do dva kilograma, naletimo tako v plitki kot tudi v zelo globoki vodi.

A. UL.

(Koniec prihodnjic)

SEJEM BIL JE ŽIV...

Na letošnjem XXI. mednarodnem gorenjskem sejmu sodeluje 407 razstavljalcev, od tega 115 iz tujine ● Največ tuih razstavljalcev je iz Avstrije, Italije in Zvezne republike Nemčije

Enaindvajseti tradicionalni Gorenjski sejem v Kranju, ki so ga odprli minuli teden, se nam tokrat predstavlja v novi luči. Ta vsakoletna avgustovska prireditve, ki si je pridobila mnogo privrženecv tudi izven Gorenjske in izven državnih meja, postaja manifestacija slovenskega, jugoslovanskega in mednarodnega gospodarstva, kot smo jih vajeni v mnogo večjih sejemskih središčih, kot pa je Kranj. Res je, Kranj se zdaj brez hrupa in pompa sili v mednarodno sejemsko družino.

Novi sejemski prostori v Savskem logu — čeprav še ne povsem dograjeni, že dajejo prve obrise, da se kranjski sejem spreminja v manifestacijo gospodarskih dosežkov, v poslovni sejem in da tako izgublja značilnosti kramarskega sejma. Sejem, ki je letos organiziran prvič v novih prostorih, ima več prednosti od dosedanjih sejemskih prireditev. Je v središču mesta in funkcionalno povezuje levi in desni breg mesta. Najpomembnejše pa je, da bo v prihodnje celotna razstavna dejavnost združena na enem prostoru. Letos so namreč zadnjič razstavni prostori še v osnovni šoli „Simon Jenko“ in v Delavskem domu. Ko pa bodo sejemski prostori v Savskem logu povsem dograjeni, bo mogoče organizirati tudi različne zabavne in športne prireditve, za katere je v Kranju že nekaj let manjkalo pravega prostora.

Kranjski župan Slavko Zalokar, ki je sejem tudi uradno odprl, takole ocenjuje pomen sejma:

„Menim, da morajo novi sejemski prostori dobiti poleg regionalnega tudi republiški in jugoslovanski pomen. Ta sejem naj postane kraj, kjer se bodo manifestirale vse proizvodne in storitvene strukture gorenjskega gospodarstva. To naj bo kraj za stik s tujimi proizvajalci in tržišči. Prav gotovo pa bo sejem v prihodnje prerasel iz industrijsko-trgovskega tudi v turistično atrakcijo ter skušal vključiti še gozdarstvo in kmetijstvo, ki sta za Gorenjsko prav tako značilna. V okviru sejma bi morali v prihodnje še bolj sodelovati tudi razstavljalci, ki načrtujejo gospodarski in družbeni razvoj Gorenjske. Prepričan sem, da bo tako; zato menim, da se z novo lokacijo odpirajo sejemu in gospodarstvu nove perspektive.“

Na 20.500 kvadratnih metrih odprtega in pokritega razstavnega prostora sodeluje letos skupaj 407 razstavljalcev, od tega 115 iz tujine. Pozornost vzbujajo vsekakor veliko število tujih razstavljalcev, saj se je njihovo število v primerjavi z letom pred letom podvojilo. Največ tuih razstavljalcev je iz Avstrije, Italije, Zvezne republike Nemčije, Švice, Francije, opaziti pa smo jih tudi iz daljne Japonske in iz Združenih držav Amerike.

Kratek sprehod po sejemu je prava paša za oči, saj najdete na vsakem koraku vse, če lahko tako rečemo, od igle do najbolj kompleksnih gradbenih in drugih strojev. Najbolj „resno“ pa so nam vneli proizvajalci po-

hištva. Pod okriljem trgovske hiše „Slovenijales“ in trgovskega podjetja „Murka“ iz Lesc so v lepo urejenih paviljnih predstavljani najnovejši izdelki slovenskih proizvajalcev pohištva in stavbnega pohištva. Slabši odnos do sejma pa so pokazale domače delovne organizacije — izjema je le Iskra, ki se tudi tokrat vedejo tako, kot da bi bil sejem organiziran le za proizvajalce izven Gorenjske in iz tujine.

Pa še ena stvar je zbudila v očeh: kot da sejem ni organiziran v turistično najbolj razvitem predelu naše ožje domovine! Le

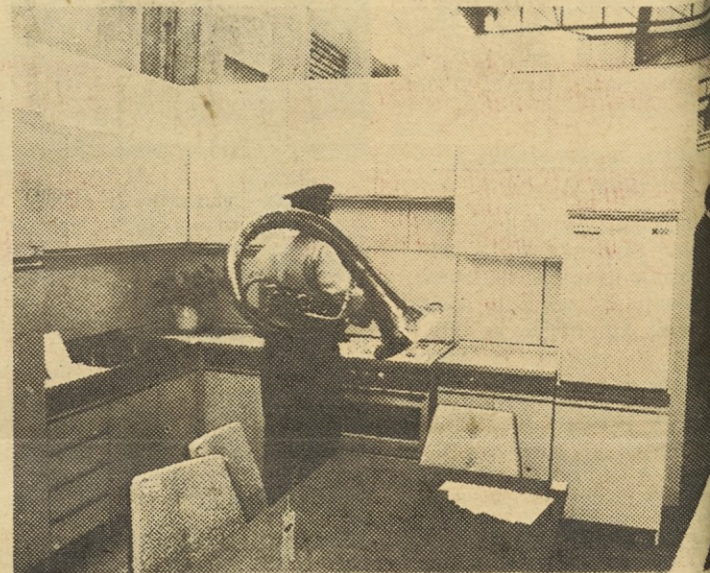
Na odprtem razstavnem prostoru so prišli na račun tisti obiskovalci, ki so se zanimali za kmetijske in gradbene stroje in pa za avtomobile.

Čestitke ob otvoritvi letošnjega Gorenjskega sejma in obenem novih razstavnih prostorov. Levo: Slavko Zalokar, predsednik občinske skupščine Kranj in desno Alojz Okorn, direktor Gorenjskega sejma.

gorenjska turistična zveza se je potrudila in prikazala, da je Gorenjska tudi turistično zanimiva. Za vse druge organizacije — in na Gorenjskem jih je še precej, ki se ukvarjajo s turističnim gospodarstvom — pa bi kaj lahko rekli, da jim je turizem deveta skrb. Ali pa se ne zavedajo, kaj je turistična propaganda. To kljub dejstvu, da bo letošnji sejem obiskalo več kot 200.000 domačih in tujih gostov in da bodo na sejemu naredili več kot za 100 milijonov dinarjev prometa. M. Ž.

Jugotehnika iz Ljubljane je med drugim razstavila tudi kopalne kadi in umivalnike.

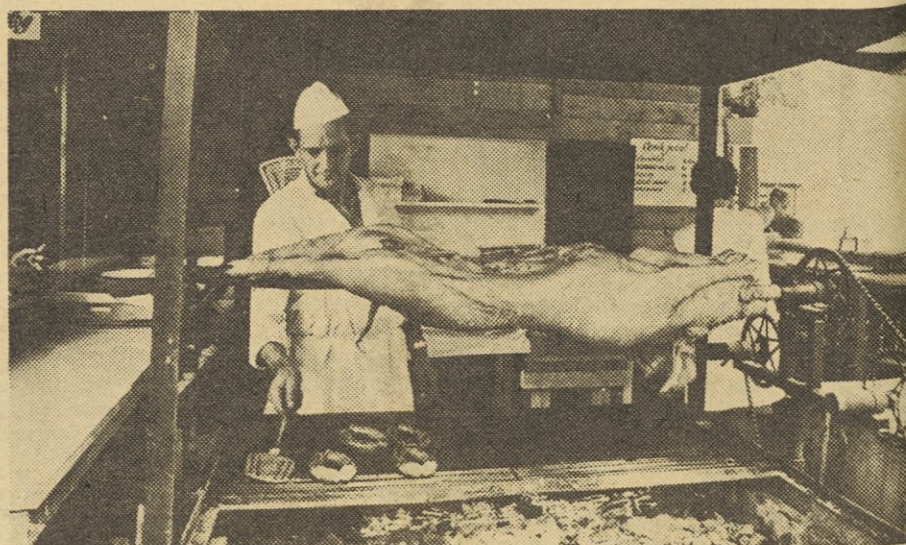
Tudi temu možu z veliko trobento je očitno všeč, ali pa si morda misli, da v taki kuhinji še sam poizkusil... tudi posodo pomiti... brez trobente. Kuhinja Vega je nov izdelek „Bresta“ iz Cerknice, oziroma njegove tovarne „Gaber“ iz Starega trga.

Trgovsko podjetje „Murka“ je s simpatičnim paviljonom in kupi bombon pri vhodu poskrbelo za slajši obisk obiskovalcev. Teško seje odločiti le, naj bi se posladkali pri vstopu ali izhodu, pa še to: na velikem plakatu piše 1 kg — 13 dinarjev, pol kg — 6,50 dinarja. Popolnoma točno!

Gorenjski sejem je bil odprt že nekaj ur in na prazne prostore razstave so še vedno vozili eksponate. Točnost pa taka!

Se malo, pa bo hrustal pod zobmi obiskovalcev sejma. Odojek namreč. Znano gostišče Blaž iz Kranja je — kakor mnogo drugih postavil svojo „depandanso“ na razstaviščnem prostoru.